

مرداد ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۳۲۶

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۳. استان فارس (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۳۲۶

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۳. استان فارس (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی، سیدمحسن

علوی‌منش، مهدی رزم‌آهنگ، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سید محمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان فارس

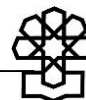

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۱۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۵	مقدمه
۶	۱-۱. مفاهیم
۷	۱-۲. پایه‌های آماری
۹	۱-۳. روش مطالعه
۱۲	۱-۴. محدودیت‌های مطالعه
۱۳	۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در سال ۱۳۹۸
۱۴	۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس
۱۴	۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب امور
۱۶	۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب فصل
۲۰	۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب برنامه
۲۳	۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در سطح شهرستان‌های استان
۳۰	۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس
۳۴	۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب اعتبار پروژه
۳۸	جمع‌بندی و پیشنهادها
۴۱	پیوست‌ها
۴۱	پیوست ۱
۴۳	پیوست ۲
۴۸	منابع و مأخذ

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۳. استان فارس (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پُررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجا که پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، لذا می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را بر اولویت‌های مذکور معطوف کرد احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

به این ترتیب در مطالعه حاضر به‌عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته است و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه نیز باشد.

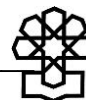
به‌نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان، متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر در ارتباط با طرح‌های عمرانی استان فارس در سال ۱۳۹۸

ارائه شده است:

- تعداد ۳۰۶۷ پروژه عمرانی ذیل ۱۰ امور، ۳۲ فصل، ۷۹ برنامه و ۶۲۵ طرح، در استان فارس فعال بوده است.
- قدیمی‌ترین این پروژه‌ها از سال ۱۳۴۱ آغاز شده است.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۱۲۱ هزار میلیارد ریال بوده که در مجموع ۴۹/۶ درصد اعتبارات یاد شده (در حدود ۶۰ هزار میلیارد ریال) برای اجرای این پروژه‌ها تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در سال ۱۳۹۸ معادل ۷/۱ سال بوده است.
- «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۳۷/۷ درصد سهم و «امور اقتصادی» با ۱۷/۳ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود تخصیص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» از منظر اعتبارات تخصیص‌یافته با اختلاف فاحشی نسبت به سایر امور در رتبه نخست قرار دارد.
- سهم «امور اقتصادی» از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان ۵۵ درصد است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۴/۸ درصدی از اعتبارات تخصیص‌یافته، از این منظر در رتبه دوم قرار گرفته است.
- سه فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «آموزش و پرورش عمومی» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با ۲۷/۹، ۱۰/۵ و ۹/۷ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند.
- فصل «منابع آب» با ۳۵/۲ درصد بیشترین سهم را نسبت به سایر فصول از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان به خود اختصاص داده است. از این منظر، فصول «آب و فاضلاب» و «حمل و نقل» به ترتیب با ۱۶/۹ درصد و ۱۳/۳ درصد سهم، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند.
- سه برنامه «سامان‌دهی کالبدی شهری و روستایی (فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)»، «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» و «گسترش ورزش همگانی (فصل ورزش و تفریحات - امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- سه برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)»، «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه حمل و نقل جاده‌ای (فصل حمل و نقل - امور اقتصادی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۸ برنامه عمرانی استان فارس، علی‌رغم دربرگرفتن ۱۳۶۶ پروژه از مجموع ۳۰۶۷ پروژه عمرانی استان (معادل ۴۴/۵ درصد کل پروژه‌ها) فقط ۱۸/۹ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۵۴ برنامه از ۶۸ برنامه یاد شده، هریک سهمی بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.
- شهرستان «شیراز» نیز به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۷/۱ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، در حدود ۱۴/۳ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را نیز جذب کرده است.
- شهرستان‌های «لامرد»، «لارستان» و «اقلید» به ترتیب با ۷۹/۲، ۷۵/۵ و ۷۰/۹ درصد تخصیص اعتبار، در جایگاه مناسبی قرار دارند و در سوی مقابل پروژه‌های مربوط به شهرستان «کوار»، پروژه‌های «سطح استان» و پروژه‌های

«شهرستان‌های قیروکارزین» و «آباد» به ترتیب با جذب ۲۸/۸، ۳۳/۱، ۳۴/۵ و ۳۹/۳ درصد از اعتبار مورد نیاز خود، شرایط نامطلوب‌تری دارند.

• ۱۳ درصد پروژه‌های عمرانی استان فارس در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. ۴۳/۷ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۳۵/۲ درصد آنها «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۶/۷ و ۱/۴ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان فارس از دو ماتریس «عمر - درصد تخصیص» و «اندازه - اولویت» بهره گرفته و درنهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی به منظور مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در ارتباط با ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- طبقه یک: پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)
 - طبقه دو: پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)
 - طبقه سه: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)
 - طبقه چهار: پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)
 - طبقه پنج: پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)
- براساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه
- آسیب‌شناسی علل تأخیر
- تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه
- آسیب‌شناسی علل تأخیر
- اتمام یا اصلاح پروژه

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

- تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه

د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه

ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:

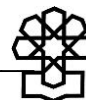
- نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری) به نظر می‌رسد واکاوی دقیق همه پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است.

در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان فارس براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- از میان ۴۱ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، ۳۲ پروژه در زمره پروژه‌های «متوسط» قرار دارند؛ پروژه‌های اولویت دوم و سوم عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند.

- همچنین بیش از ۸۵ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «کوچک» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است. ۹۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که مجموعاً ۵۵ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک»، «کوچک» یا «متوسط»‌اند.

• با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است برحسب درصد تخصیص اعتبار در اولویت سوم و پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند از نظر شاخص اندازه «متوسط»، «کوچک» یا «بسیار کوچک»^۱ اند و برای آنها اعتباری کمتر از ۵ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است.

شایان ذکر است همه مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. از طرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدامات ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد) هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شوند یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایداری استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پُررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد.

با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول (۱۰) ماده واحده قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان همچنین با رویکرد و هدف قانون ارتباط معناداری برقرار کند.^۱

از سوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، لکن در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه می‌تواند ناشی از دو عامل باشد:

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.

- اعتبارات از هر دو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نیست و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه‌سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.

فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص‌یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مخصوصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱-۱. مفاهیم^۱

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۲ «طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی و اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به‌صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه‌ای اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

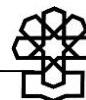
طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی‌اند. به‌طوری‌که از بُعد مقیاس به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بُعد ماهیت به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بُعد نوع طرح به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

– **طرح‌های ملی:** جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی، پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها نیز از یک منطقه فراتر می‌رود.

– **طرح‌های ملی استانی شده:** مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست ۱ قانون بودجه به‌صورت استانی مشخص شده‌اند.

– **طرح‌های مستمر و غیرمستمر:** طرح‌های پیوست ۱ قانون بودجه از بُعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو

۱. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری با عنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای سامان‌دهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.
۲. قانون برنامه و بودجه، مصوب سال ۱۳۵۱.

بخش تقسیم می‌شوند: طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند. (فصیحی، ۱۴۰۰)

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست ۱ قانون بودجه بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل ذیل یکی از امور ۱۰ گانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی - فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای: از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود، به طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان و نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه، مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمان‌بندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. (فصیحی، ۱۴۰۰)

۲-۱. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه شده توسط «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱ همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول (۱۰) ماده‌واحد قانون بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست ۱.

نحوه توزیع اعتبار هریک از استان‌ها دانست، زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول (۱۰) ماده واحد محدود نمی‌شود؛ به عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشند؛ لکن برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کنند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشند. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی دارند و تفکیک عملیات استانی آنها نیازمند پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه) در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه بجز در چهار مورد فوق‌الذکر حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها در پنج گروه زیر قابل دسته‌بندی است:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان تمامی استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک نداشته و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

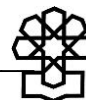
- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هرچند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند، لکن به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارد و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست یک را شامل شده‌اند.

۱. هرچند در این راه نیز، عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد باعث بروز خطاهایی می‌شود.

۲. اعتبارات استانی جدول (۱۰) ماده واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این پنج دسته افزود. اما از آنجا که نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.

۳. در پیوست ۱ بودجه به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.

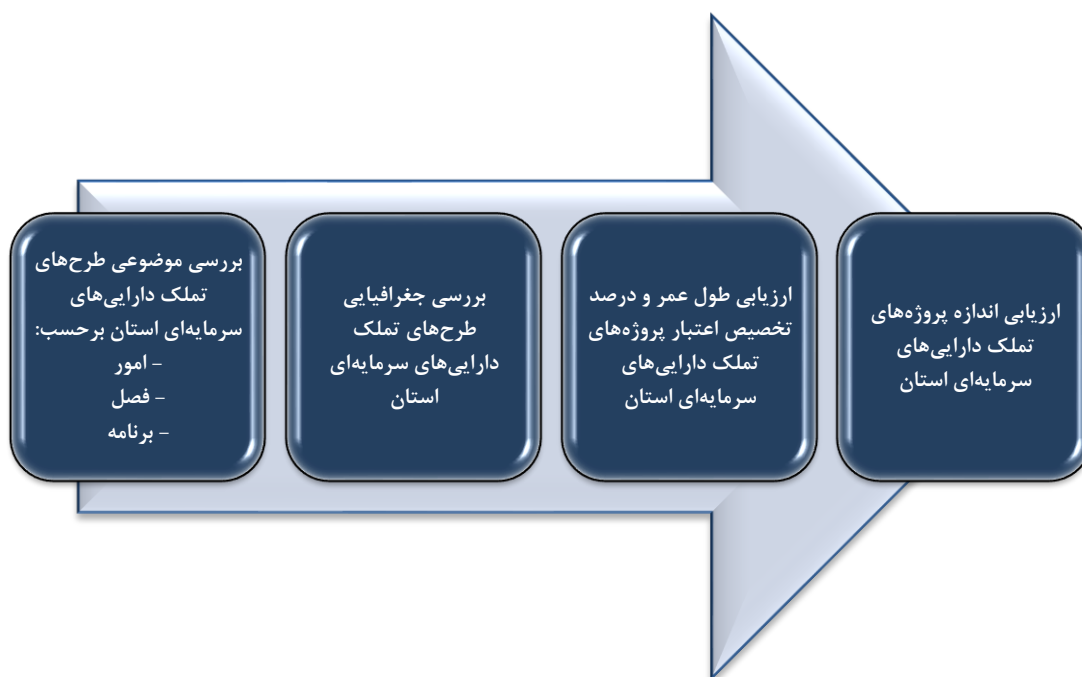
- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷ این‌گونه طرح‌ها در قالب جدولی مستقل در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شد، اما پس از این سال جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به‌همراه سایر طرح‌ها در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شود.^۱

از آنجا که بررسی اعتبارات هزینه‌ای - مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول (۱۰) ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد؛^۲ لذا گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۳ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی - توصیفی انجام شده است. به‌عبارت دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به شرح زیر انجام شده است:

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

۱. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۲. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به‌دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌کند.
۳. سامانه مذکور، تمامی پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس کلیه اعتبارات تخصیص‌یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

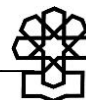
براساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

		عمر پروژه				درصد تخصیص اعتبار
بیشتر	۲۰ سال و بیشتر	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال	
						کمتر از ۲۰ درصد
						بین ۲۰ تا ۴۰ درصد
						بین ۴۰ تا ۶۰ درصد
						بین ۶۰ تا ۸۰ درصد
						۸۰ درصد و بیشتر

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هر یک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر • تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر • اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر • تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

درنهایت نیز جهت ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت - اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه - اولویت بر حسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اندازه پروژه	اولویت پروژه					جمع
	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	
بسیار کوچک						
کوچک						
متوسط						
بزرگ						
بسیار بزرگ						
جمع						

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

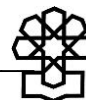
- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. از این رو پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند، اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند. - به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به کلیه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.

- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند. - قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و نیز ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت در خصوص تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.

- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بُعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه است، امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح منجر به طولانی شدن عمر طرح شود. در حالی که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

- برخی پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به‌انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ از این رو نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد. - در خصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده است و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهاد‌های ارائه شده در خصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان فارس ۳۰۶۷ پروژه عمرانی فعال وجود داشته است که در قالب ۱۰ امور، ۳۲ فصل، ۷۹ برنامه و ۶۲۵ طرح طبقه‌بندی شده‌اند. قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان از سال ۱۳۴۱ آغاز و بیش از نیم قرن از شروع آن گذشته است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس

مأخذ: همان.

۱-۲. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس

به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یاد شده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد مذاقه و کندوکاو قرار گرفته است:

۱-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب امور

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف به شرح زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

- امور اقتصادی

- امور مسکن، عمران شهری و روستایی

- امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری

- امور آموزش و پژوهش

- امور خدمات عمومی

- امور سلامت

- امور رفاه اجتماعی

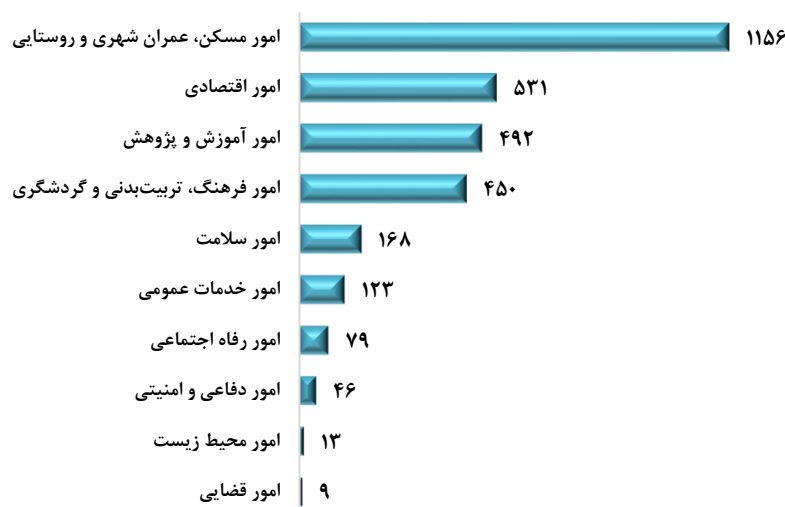
- امور دفاعی و امنیتی

- امور محیط زیست

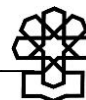
- امور قضایی

با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، در استان فارس «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی عمرانی استان محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» به‌تنهایی ۱۱۵۶ پروژه از ۳۰۶۷ پروژه عمرانی استان، یعنی در حدود ۳۸ درصد کل پروژه‌ها را دربرمی‌گیرد. «امور اقتصادی» نیز با ۵۳۱ پروژه معادل ۱۷ درصد پروژه‌های عمرانی استان در رتبه دوم قرار گرفته است:

نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور مختلف در استان فارس

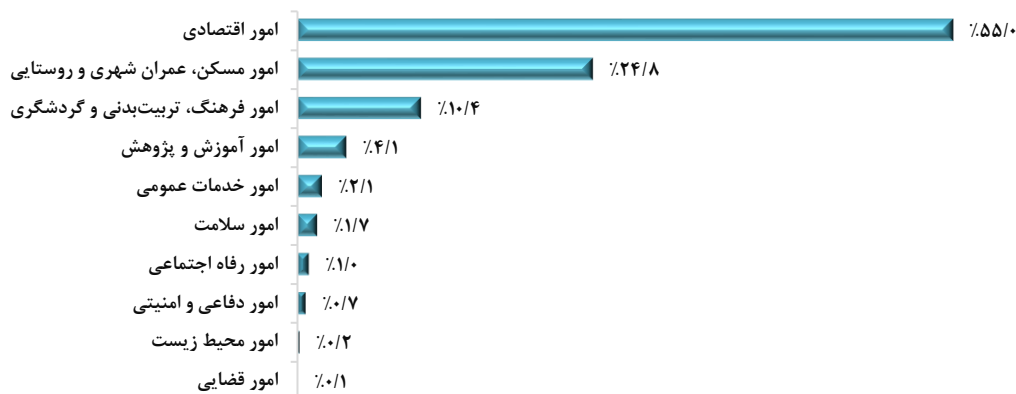

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان فارس نشان داده شده است. از این منظر، مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» با جذب ۵۵ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان به‌طور قابل توجهی از «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم را از تعداد کل پروژه‌های استان شامل می‌شود، پیشی گرفته و رتبه اول را به‌خود اختصاص داده است. از سوی دیگر، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، با سهم ۲۵ درصدی از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته در رتبه دوم جای گرفته است. به این ترتیب، دو امور فوق‌الذکر به‌تنهایی در حدود ۸۰ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان فارس را به‌خود اختصاص داده‌اند و از ۲۰ درصد باقیمانده بیش از ۱۰ درصد به «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و حدود ۱۰ درصد به هفت امور دیگر تخصیص داده شده است:

نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان فارس

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از امور مختلف در استان فارس در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود در حالی که متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸ معادل ۷/۱ سال است، میانگین طول عمر پروژه‌های «امور اقتصادی» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، به همراه «امور رفاه اجتماعی» از متوسط استانی بالاتر است. شایان ذکر است پروژه‌های مربوط به «امور آموزش و پژوهش»، «امور محیط زیست» و «امور قضایی» به ترتیب با متوسط طول عمر معادل ۱/۹، ۲/۱ و ۲/۹ سال، کمترین میانگین طول عمر در سال ۱۳۹۸ را داشته‌اند. در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان فارس برحسب امور مختلف ارائه شده است:

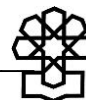
جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان فارس برحسب امور (میلیون ریال/ درصد)

عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۲۶.۹۶۱.۳۶۶	۱۰.۷۶۴.۲۴۶	۵.۹۸۴.۹۲۱	۳۲.۹۴۶.۲۸۷	۲۸.۴۳۳.۴۵۱	۶۶.۱۵۹.۰۶۳	۴۹/۸
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۱۱.۸۴۸.۱۸۳	۵.۴۰۱.۸۴۹	۳.۰۰۳.۴۲۸	۱۴.۸۵۱.۶۱۱	۱۶.۸۶۹.۶۳۲	۳۴.۱۱۹.۶۶۴	۴۳/۵
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۴.۱۲۳.۶۱۰	۳.۷۶۸.۴۴۷	۲.۰۹۵.۲۵۷	۶.۲۱۸.۸۶۷	۲.۰۶۶.۲۰۳	۹.۹۵۸.۲۶۰	۶۲/۴
امور آموزش و پژوهش	۱.۲۰۵.۲۷۸	۲.۲۷۴.۱۸۹	۱.۲۶۴.۴۴۹	۲.۴۶۹.۷۲۷	۶۹۳.۱۳۲	۴.۱۷۲.۵۹۹	۵۹/۲
امور خدمات عمومی	۱۰.۵۷.۹۷۴	۳۴۵.۶۹۰	۱۹۲.۲۰۴	۱.۲۵۰.۱۷۷	۴۲۴.۵۲۳	۱.۸۲۸.۱۸۷	۶۸/۴
امور سلامت	۵۷۰.۱۸۳	۷۸۶.۹۷۸	۴۳۷.۵۶۰	۱.۰۰۷.۷۴۳	۲۸۷.۳۷۹	۱.۶۴۴.۵۴۰	۶۱/۳
امور رفاه اجتماعی	۴۲۲.۷۴۳	۳۱۰.۵۹۴	۱۷۲.۶۹۰	۵۹۵.۴۳۴	۵۸.۶۱۶	۷۹۱.۹۵۳	۷۵/۲
امور دفاعی و امنیتی	۲۸۷.۳۲۳	۲۵۸.۹۹۲	۱۴۴.۰۰۰	۴۳۱.۳۲۳	۷۸.۸۴۲	۶۲۵.۱۵۷	۶۹/۰
امور محیط زیست	۶۴.۴۱۲	۱۲۲.۸۰۹	۶۸.۲۸۲	۱۳۲.۶۹۴	۲۲۱.۷۷۷	۴۰۸.۹۹۸	۳۲/۴
امور قضایی	۱۰.۳۷۲	۴۳.۹۷۱	۲۴.۴۴۸	۳۴.۸۲۰	۱.۱۳۹.۹۳۶	۱.۱۹۴.۲۷۹	۲/۹
جمع کل استان	۴۶.۵۵۱.۴۴۵	۲۴.۰۷۷.۷۶۵	۱۳.۳۸۷.۲۳۷	۵۹.۹۳۸.۶۸۳	۵۰.۲۷۳.۴۹۱	۱۲۰.۹۰۲.۷۰۱	۴۹/۶

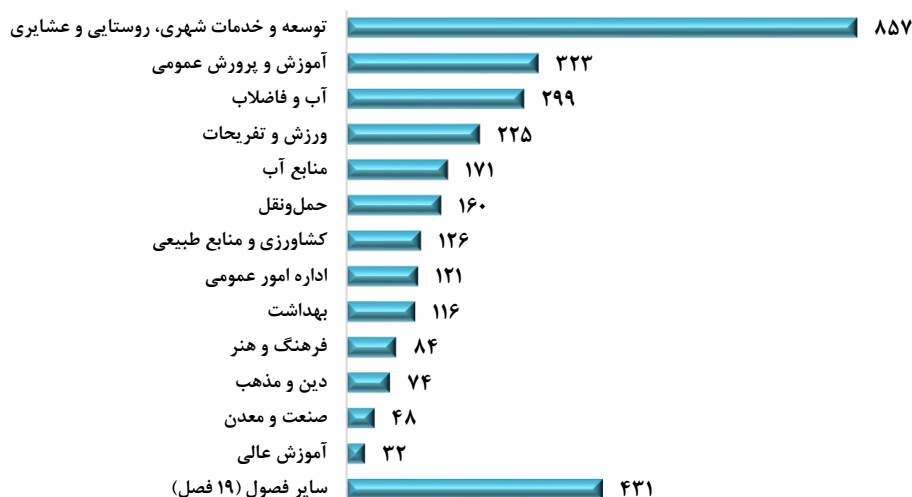
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
 * براساس خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یاد شده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس، در قالب ۳۲ فصل مختلف، تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «آموزش و پرورش عمومی» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با ۸۵۷، ۳۲۳ و ۲۹۹ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً بیش از ۴۸ درصد از ۳۰۶۷ پروژه استان را شامل می‌شوند. شایان ذکر است، ۱۹ فصل که سهم هر یک از آنها از کل اعتبارات تخصیص یافته استان کمتر از ۱ درصد بوده است در قالب طبقه «سایر فصول» تجمیع شده‌اند. این ۱۹ فصل مجموعاً ۴۳۱ پروژه معادل ۱۴/۱ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

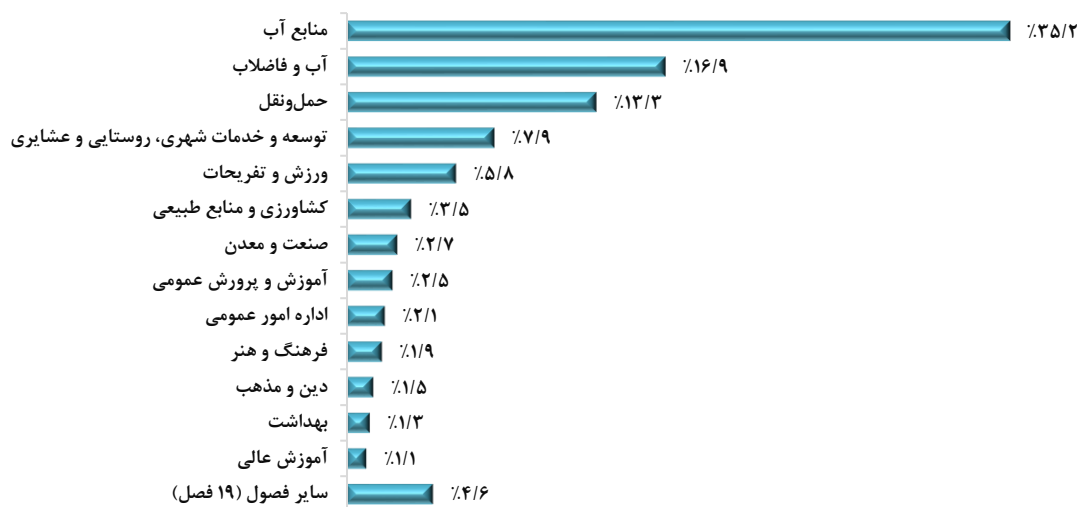
نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان فارس

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان فارس نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «منابع آب» که ۵/۶ درصد از کل پروژه‌های استان را دارد بیش از ۳۵ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان را به خود اختصاص داده است. از این منظر، فصل «آب و فاضلاب» که سهم ۹/۷ درصدی از تعداد پروژه‌های استان دارد با ۱۶/۹ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته در رتبه دوم قرار گرفته است. فصل «حمل و نقل» نیز با دربرداشتن ۵/۲ درصد از کل پروژه‌های استان، ۱۳/۳ درصد از اعتبارات تخصیص یافته را جذب کرده و در جایگاه سوم قرار گرفته است. همچنین سهم سایر فصول (۱۹ فصل)، علی‌رغم شامل شدن بیش از ۱۴ درصد پروژه‌های استان، تنها ۴/۶ درصد بوده است:

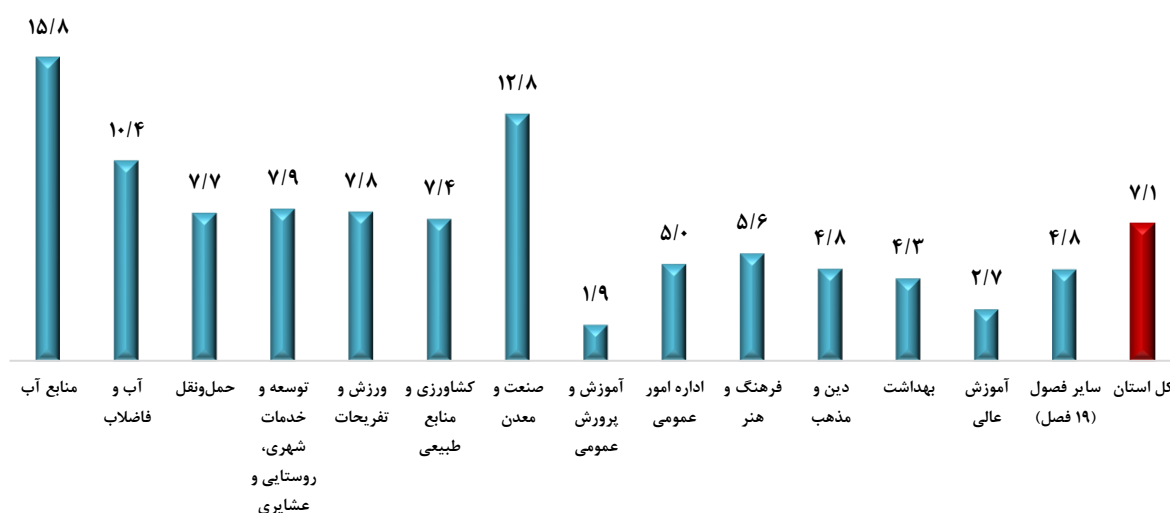
نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان فارس

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان فارس در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس
برحسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

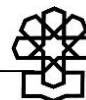

مأخذ: همان.

به این ترتیب مشاهده می‌شود در سال ۱۳۹۸، پروژه‌های مربوط به فصل «منابع آب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارد، با متوسط عمر حدوداً ۱۶ ساله، قدیمی‌ترین پروژه‌های عمرانی استان به‌شمار می‌روند. پس از فصل «منابع آب»، فصل‌های «صنعت و معدن» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با متوسط طول عمر ۱۲/۸ و ۱۰/۴ سال در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

علاوه بر فصول یاد شده، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل‌های «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «ورزش و تفریحات»، «حمل‌ونقل» و «کشاورزی و منابع طبیعی»، از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان (۷/۱ سال) بیشتر است.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان فارس برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان فارس بر حسب فصل (میلیون ریال/ درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۱۷.۹۵۳.۳۱۷	۵.۶۰۶.۱۵۷	۳.۱۱۷.۰۲۳	۲۱.۰۷۰.۳۴۰	۱۷.۸۰۳.۴۲۹	۴۱.۳۶۲.۹۰۳	۵۰/۹
فصل آب و فاضلاب	۸.۴۲۹.۹۲۳	۳.۰۸۰.۵۸۰	۱.۷۱۲.۸۰۲	۱۰.۱۴۲.۷۲۵	۱۵.۷۹۱.۶۵۵	۲۷.۳۰۲.۱۵۸	۳۷/۱
حمل و نقل	۵.۸۹۲.۵۴۲	۳.۶۸۸.۳۰۰	۲.۰۵۰.۶۹۵	۷.۹۴۳.۲۳۷	۸.۸۷۱.۲۳۶	۱۸.۴۵۲.۰۷۸	۴۳/۰
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۳.۴۱۸.۲۶۱	۲.۳۲۱.۲۶۹	۱.۲۹۰.۶۲۶	۴.۷۰۸.۸۸۶	۱.۰۷۷.۹۷۷	۶.۸۱۷.۵۰۶	۶۹/۱
فصل ورزش و تفریحات	۲.۲۴۷.۳۰۴	۲.۲۴۴.۷۵۷	۱.۲۴۸.۰۸۵	۳.۴۹۵.۳۸۹	۷۷۹.۸۰۰	۵.۲۷۱.۸۶۱	۶۶/۳
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱.۵۰۵.۴۶۱	۱.۰۱۲.۴۶۰	۵۶۲.۹۲۸	۲.۰۶۸.۳۸۸	۱.۵۹۸.۳۹۴	۴.۱۱۶.۳۱۵	۵۰/۲
فصل صنعت و معدن	۱.۴۵۳.۲۱۲	۳۲۱.۱۶۵	۱۷۸.۵۶۸	۱.۶۳۱.۷۸۰	۱۶۰.۳۹۲	۱.۹۳۴.۷۶۹	۸۴/۳
فصل آموزش و پرورش عمومی	۵۶۰.۵۵۲	۱.۶۳۹.۴۴۱	۹۱۱.۵۲۹	۱.۴۷۲.۰۸۱	۳۶۲.۱۳۰	۲.۵۶۲.۱۲۳	۵۷/۵
فصل اداره امور عمومی	۱.۰۴۳.۳۲۲	۳۴۰.۴۴۰	۱۸۹.۲۸۵	۱.۲۳۲.۶۰۶	۴۲۴.۵۲۳	۱.۸۰۸.۲۸۵	۶۸/۲
فصل فرهنگ و هنر	۶۸۲.۶۹۱	۸۲۷.۵۴۶	۴۶۰.۱۱۶	۱.۱۴۲.۸۰۶	۶۰۶.۳۸۳	۲.۱۱۶.۶۲۰	۵۴/۰
فصل دین و مذهب	۶۷۴.۵۹۹	۳۵۲.۵۲۰	۱۹۶.۰۰۱	۸۷۰.۶۰۰	۶۱۸.۵۷۸	۱.۶۴۵.۶۹۷	۵۲/۹
فصل بهداشت	۵۱۳.۵۷۶	۴۲۸.۹۹۲	۲۳۸.۵۲۰	۷۵۲.۰۹۵	۲۴۳.۳۰۷	۱.۱۸۵.۸۷۵	۶۳/۴
فصل آموزش عالی	۴۴۰.۹۵۸	۳۶۸.۱۱۷	۲۰۴.۶۷۳	۶۴۵.۶۳۱	۳۱۴.۵۰۱	۱.۱۲۳.۵۷۶	۵۷/۵
فصل دفاع	۲۸۷.۳۲۳	۵۹.۴۳۹	۳۳۰.۴۸	۳۲۰.۳۷۱	۰	۳۴۶.۷۶۲	۹۲/۴
فصل حمایتی	۲۵۲.۷۱۶	۱۱۶.۴۶۴	۶۴.۷۵۴	۳۱۷.۴۷۰	۰	۳۶۹.۱۸۰	۸۶/۰
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۱۷۶.۵۷۰	۲۰۴.۶۹۱	۱۱۳.۸۰۸	۲۹۰.۳۷۸	۵.۱۰۱	۳۸۶.۳۶۲	۷۵/۲
فصل گردشگری	۲۱۵.۹۹۵	۱۲۸.۴۲۰	۷۱.۴۰۲	۲۸۷.۳۹۷	۰	۳۴۴.۴۱۵	۸۳/۴
فصل میراث فرهنگی	۲۳۵.۹۰۸	۸۵.۵۸۱	۴۷.۵۸۳	۲۸۳.۴۹۱	۶۱.۴۴۲	۳۸۲.۹۳۱	۷۴/۰
فصل امداد و نجات	۱۷۰.۰۲۷	۱۸۶.۰۳۰	۱۰۳.۴۳۳	۲۷۳.۴۶۰	۵۸.۶۱۶	۴۱۴.۶۷۳	۶۵/۹
فصل درمان	۵۶۶.۰۷	۳۵۷.۹۸۶	۱۹۹.۰۴۰	۲۵۵.۶۴۷	۴۴۰.۷۲	۴۵۸.۶۶۵	۵۵/۷
فصل انرژی	۱۵۶.۷۸۹	۱۳۴.۱۶۴	۷۴.۵۹۵	۲۳۱.۳۸۴	۰	۲۹۰.۹۵۳	۷۹/۵
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۵۸.۴۳۹	۱۱۶.۱۵۹	۶۴.۵۸۴	۱۲۳.۰۲۳	۲۰۵.۳۵۰	۳۷۹.۹۶۸	۳۲/۴
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۱۹۹.۵۵۳	۱۱۰.۹۵۱	۱۱۰.۹۵۱	۷۸.۸۴۲	۲۷۸.۳۹۵	۳۹/۹
فصل رسانه	۱۱.۷۳۸	۱۱۰.۹۰۱	۶۱.۶۶۱	۷۳.۳۹۹	۰	۱۲۲.۶۳۹	۵۹/۸
فصل صنایع دستی	۵۴.۲۵۰	۱۷.۴۷۲	۹.۷۱۴	۶۳.۹۶۵	۰	۷۱.۷۲۲	۸۹/۲
فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۲۷.۱۹۸	۶۱.۹۴۰	۳۴.۴۳۹	۶۱.۶۳۷	۱۱.۴۰۰	۱۰۰.۵۳۸	۶۱/۳
فصل اداره امور قضایی	۱۰.۳۷۲	۴۳.۹۷۱	۲۴.۴۴۸	۳۴.۸۲۰	۱.۱۳۹.۹۳۶	۱.۱۹۴.۲۷۹	۲/۹
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱۴.۶۵۲	۵.۲۵۰	۲.۹۱۹	۱۷.۵۷۱	۰	۱۹.۹۰۲	۸۸/۳
فصل کاهش آلودگی	۵.۹۷۳	۶.۶۵۰	۳.۶۹۷	۹.۶۷۰	۱۶.۴۲۷	۲۹.۰۵۰	۳۳/۳
فصل توانبخشی	۰	۸.۱۰۰	۴.۵۰۴	۴.۵۰۴	۰	۸.۱۰۰	۵۵/۶
فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری	۱.۱۲۵	۱.۲۵۰	۶۹۵	۱.۸۲۰	۰	۲.۳۷۵	۷۶/۶
فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۴۵	۲.۰۰۰	۱.۱۱۲	۱.۱۵۷	۰	۲.۰۴۵	۵۶/۶
کل استان	۴۶.۵۵۱.۴۴۵	۲۴.۰۷۷.۷۶۵	۱۳.۳۸۷.۲۳۷	۵۹.۹۳۸.۶۸۳	۵۰.۲۷۳.۴۹۱	۱۲۰.۹۰۲.۷۰۱	۴۹/۶

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یاد شده براساس این ضریب برآورد شده است.

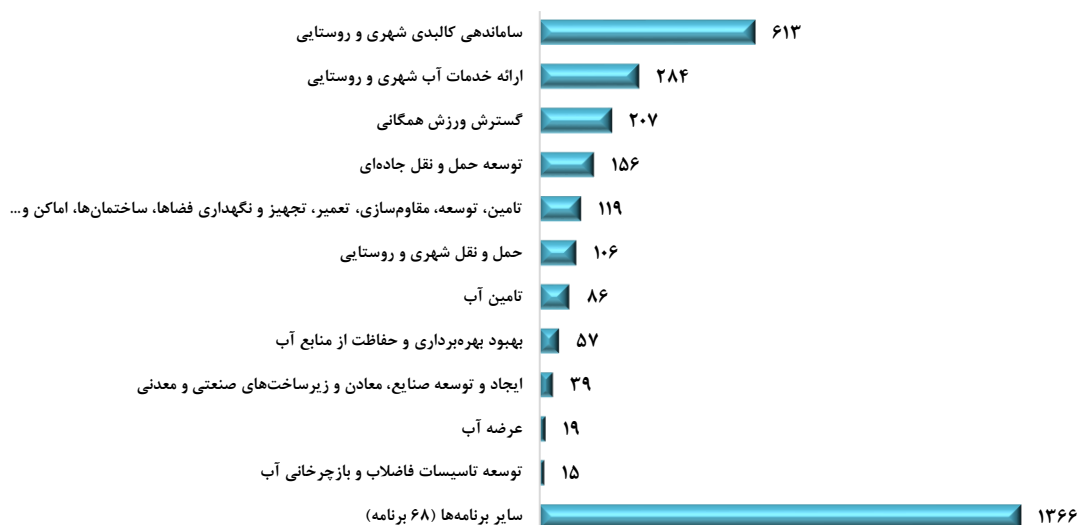
براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به‌تنهایی بیش از ۳۵ درصد کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان فارس را به‌خود اختصاص داده حدود ۵۱ درصد است و تقریباً

نیمی از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یاد شده تخصیص داده نشده است؛ در این زمینه، طولانی بودن متوسط طول عمر پروژه‌های این فصل (حدود ۱۶ سال) که در نمودار قبلی مورد بررسی قرار گرفت، اهمیت توجه به موضوع عدم تخصیص بیش از ۴۹ درصد منابع مورد نیاز پروژه‌های عمرانی مهم‌ترین فصل استان را دوچندان می‌کند. همچنین وضعیت دو فصل مهم دیگر شامل «آب و فاضلاب» و «حمل‌ونقل» که از منظر سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند نیز چندان مساعد نیست و به ترتیب با درصد تخصیصی معادل ۳۷/۱ و ۴۳ درصد، بخش بسیار کمی از منابع مورد نیاز خود را جذب کرده‌اند. لذا با تداوم روند فعلی نمی‌توان آینده خوشایندی را برای اتمام به‌موقع و بهینه پروژه‌های عمرانی فصول یاد شده و بهره‌برداری مطلوب از ثمرات آنها در استان متصور بود. شایان ذکر است چهار فصل «دفاع»، «صنایع دستی»، «تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی» و «حمایتی» که با جذب بیش از ۸۵ درصد اعتبارات مورد نیاز خود، از منظر شاخص نسبت تخصیص اعتبار از وضعیت مناسبی برخوردارند، فصول چندان بااهمیتی در استان فارس محسوب نمی‌شوند و مجموعاً ۲/۹ درصد از کل پروژه‌های استان و ۱/۲ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند.

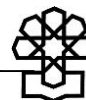
۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در قالب ۷۹ برنامه مختلف تعریف شده‌اند. در این میان، ۱۱ برنامه که دربرگیرنده ۱۷۰۱ پروژه عمرانی استان‌اند، در مجموع ۸۱/۱ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند. به این ترتیب، ۶۸ برنامه دیگر استان که سهم هر یک از آنها از اعتبارات تخصیص یافته کمتر از ۲ درصد است، علی‌رغم شامل شدن ۱۳۶۶ پروژه عمرانی (۴۴/۵ درصد پروژه‌های استان) از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان مجموعاً سهمی کمتر از ۱۹ درصد داشته‌اند. در این خصوص، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب برنامه‌های مختلف در نمودار زیر نشان داده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان فارس

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان فارس برنامه «سامان‌دهی کالبدی شهری و روستایی» با دربرگرفتن ۶۱۳ پروژه از ۳۰۶۷ پروژه عمرانی استان (معادل ۲۰ درصد کل پروژه‌ها)، با اختلاف فاحش نسبت به دیگر برنامه‌ها در رتبه نخست قرار گرفته است. پس از برنامه یاد شده، برنامه‌های «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» با ۲۸۴ پروژه و «گسترش ورزش همگانی» با ۲۰۷ پروژه در جایگاه دوم و سوم قرار گرفته‌اند.

همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان فارس نشان داده شده است. بر این اساس، چهار برنامه «تأمین آب»، «عرضه آب»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» به‌ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۶/۶، ۱۴/۹، ۱۳/۱ و ۹ درصد بیشترین میزان اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند:

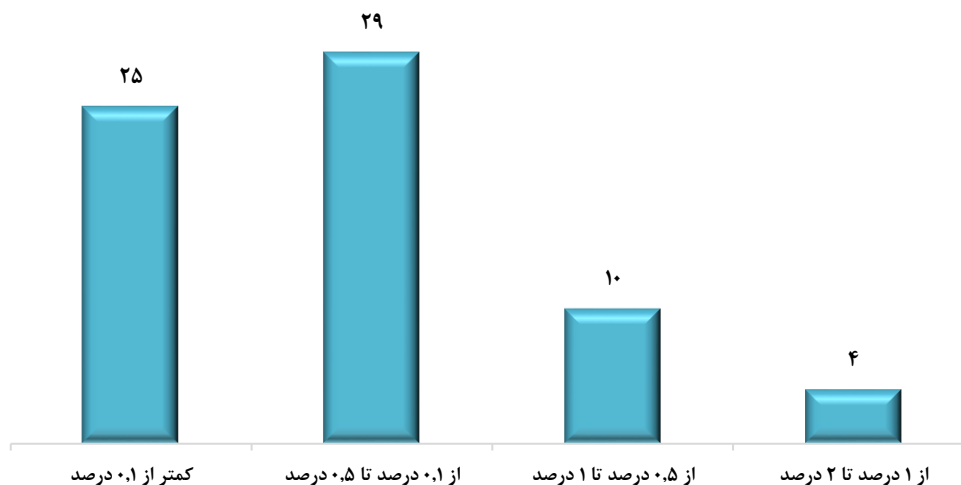
نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در استان فارس

مأخذ: همان.

شایان ذکر است در میان ۶۸ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق (طبقه سایر برنامه‌ها)، مجموعاً ۱۸/۹ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان سهم داشته‌اند، سهم ۲۵ برنامه بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۲۹ برنامه بین ۰/۱ تا ۰/۵ درصد سهم داشته و ۱۰ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. سهم چهار برنامه از ۶۸ برنامه یاد شده نیز بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

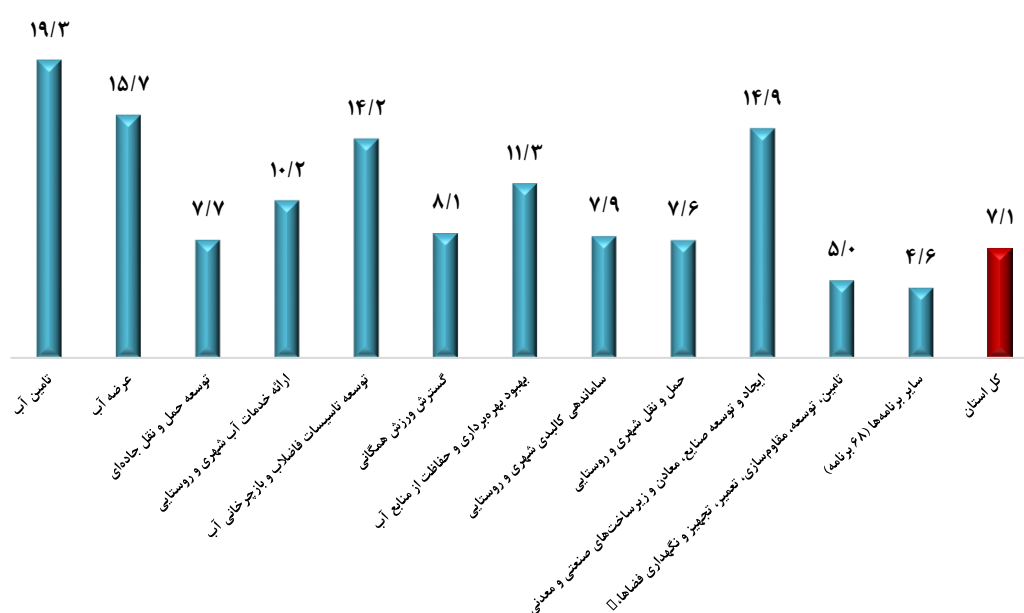
نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۸ برنامه کم‌اهمیت استان فارس
از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

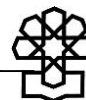
مأخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان فارس در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس
برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود متوسط طول عمر پروژه‌های برنامه «تأمین آب»، بیش از سایر برنامه‌های عمرانی استان فارس است. علاوه بر برنامه یاد شده، پروژه‌های مربوط به برنامه‌های «عرضه آب»، «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی»، «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب»، «بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» نیز با دارا بودن متوسط طول عمری بیش از یک دهه از جمله پروژه‌های عمرانی قدیمی استان محسوب می‌شوند.

خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان فارس، برحسب برنامه‌های مختلف، در پیوست گزارش ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار چهار برنامه مهم استان شامل «تأمین آب»، «عرضه آب»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» که در مجموع ۵۳/۶ درصد اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، به ترتیب معادل ۵۱/۸، ۵۳، ۴۲/۹ و ۵۷/۱ درصد است. بنابراین در حدود ۴۰ تا ۶۰ درصد منابع مورد نیاز مهم‌ترین برنامه‌های عمرانی استان، تخصیص داده نشده است.

شایان ذکر است، ۹ برنامه «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات»، «حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی»، «کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت»، «ارائه خدمات هواشناسی»، «ارائه خدمات اجتماعی - فرهنگی، ورزشی به ایثارگران»، «توسعه دولت الکترونیک»، «طراحی و ترویج صنایع دستی»، «پژوهش‌های کاربردی» و «اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی»، با برخورداری از نسبت تخصیص اعتبار بالای ۸۵ درصد، از این منظر در وضعیت مساعدی قرار دارند، اما این برنامه‌ها در استان فارس برنامه‌های چندان بااهمیتی محسوب نمی‌شوند و در مجموع فقط ۱/۵ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در سطح شهرستان‌های استان

در سال ۱۳۹۸، استان فارس ۲۹ شهرستان داشته است^۱ و پروژه‌های عمرانی استان در سطح این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها نشان داده شده است:

۱. در سال ۱۳۹۸، تعداد هفت شهرستان جدید شامل اوز، بختگان، بیضا، خفر، زرقان، سرچهران و کوه‌چنار و در سال ۱۴۰۰ شهرستان جویم در استان فارس تأسیس شده‌اند و در حال حاضر، این استان ۳۷ شهرستان دارد.

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان فارس

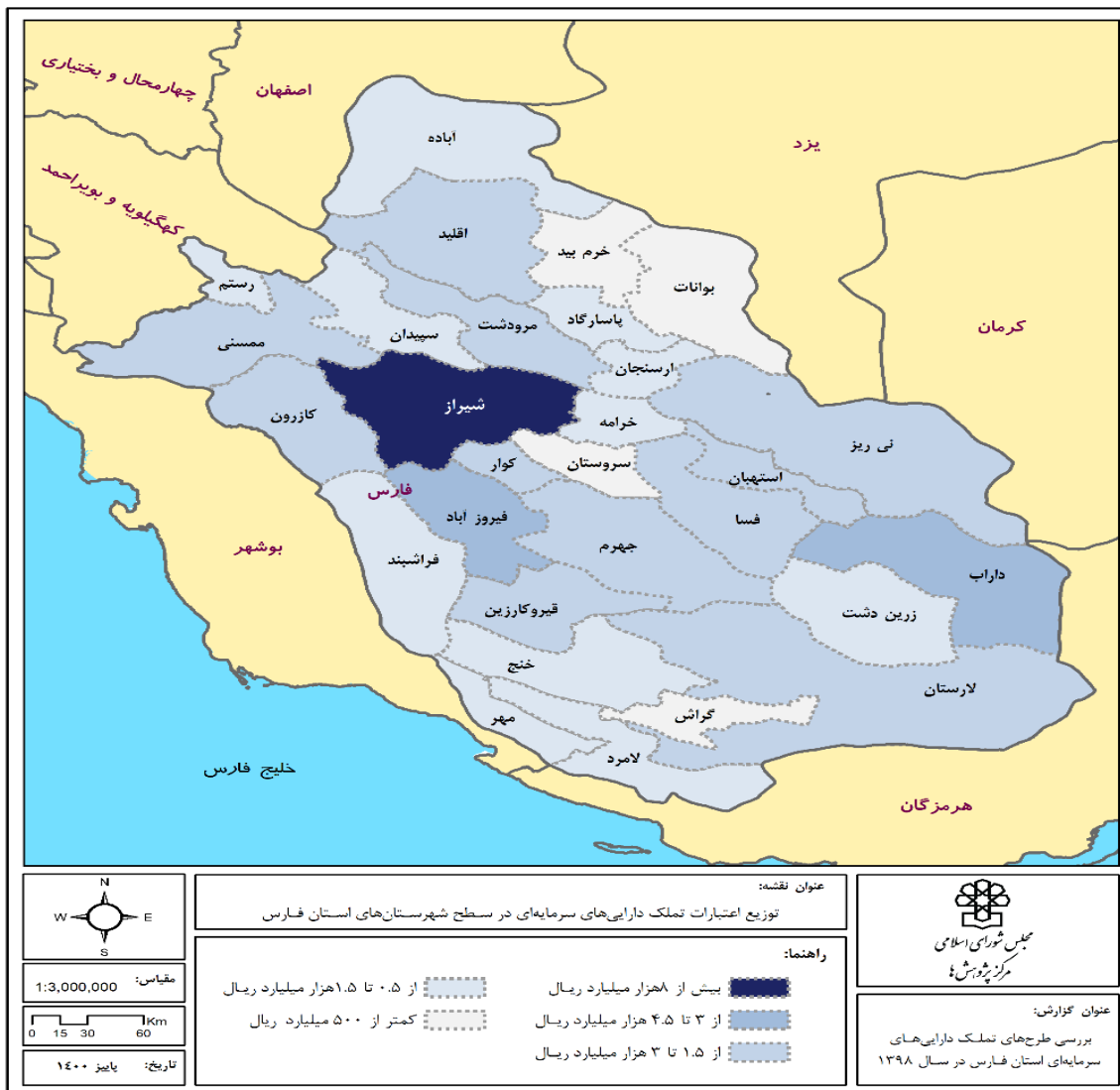
مآخذ: ترسیم شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۳۰۶۷ پروژه استان ۲۴۳ پروژه به صورت بین شهرستانی‌اند که به دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه لحاظ نشده‌اند. به هر حال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان فارس، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان «شیراز» تعریف شده است و شهرستان‌های «کازرون»، «لارستان» و «مماسنی» در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «شیراز» با اختلاف نسبتاً زیاد نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش قابل توجهی از اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده است. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر نیز قابل مشاهده است؛ زیرا اعتبار تخصیص داده شده به شهرستان «شیراز» در حدود ۲/۵ برابر متوسط اعتبار تخصیص یافته به گروه دوم شهرستان‌ها

(فیروزآباد و داراب) است که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند. شایان ذکر است، به غیر از «شیراز»، توزیع اعتبارات در سطح سایر شهرستان‌های استان تقریباً یکنواخت است و اختلاف چندان زیادی مشاهده نمی‌شود:

نقشه ۲. توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان فارس

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. براساس این، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها که به‌نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنها نیز است^۱ در سطح شهرستان‌های استان بین ۲۸ تا ۸۰ درصد است. در این خصوص، پروژه‌های شهرستان «قیروکارزین»، پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان‌های «کوار» و «آباد» به‌ترتیب با ۲۸/۸، ۳۳/۱، ۳۴/۵ و ۳۹/۳ درصد تخصیص اعتبار، کمترین میزان درصد تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «لامرد»، «لارستان» و «اقلید» به‌ترتیب با ۷۹/۲، ۷۵/۵ و ۷۰/۹ درصد بیشترین درصد تخصیص اعتبار را دارند:

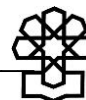
۱. گفتنی است ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف شده است.

جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان فارس به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال / درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
آباده	۶۴	۵۴۶.۲۷۹	۷۳۰.۹۵۹	۱.۳۸۸.۹۲۳	۳۹/۳
ارسنجان	۶۴	۷۳۰.۷۰۵	۶۹۱.۸۷۸	۱.۵۳۳.۰۲۶	۴۷/۷
استهبان	۶۳	۲.۴۰۶.۲۶۵	۹۱۳.۹۳۲	۳.۵۷۰.۰۵۲	۶۷/۴
اقلید	۱۱۶	۱.۵۷۷.۴۸۲	۴۲۱.۵۸۸	۲.۲۲۴.۴۹۷	۷۰/۹
بوانات	۸۸	۴۶۱.۶۹۸	۲۴۶.۴۳۷	۷۷۹.۸۸۹	۵۹/۲
پاسارگاد	۶۱	۱.۰۶۰.۱۶۱	۶۱۰.۰۷۳	۱.۷۴۴.۹۹۴	۶۰/۸
چهرم	۱۲۱	۲.۲۴۳.۹۳۲	۷۱۳.۱۶۳	۳.۳۳۸.۹۵۰	۶۷/۲
خرامه	۷۹	۵۹۶.۴۱۱	۲۶۸.۸۳۷	۹۸۵.۴۲۲	۶۰/۵
خرم‌بید	۵۶	۲۶۲.۲۰۹	۱۹۶.۳۷۵	۵۳۳.۶۹۵	۴۹/۱
ختج	۸۳	۷۰۶.۶۳۰	۳۰۲.۵۷۶	۱.۰۹۳.۸۲۱	۶۴/۶
داراب	۱۳۴	۳.۰۶۶.۰۰۲	۱.۰۱۵.۲۴۲	۴.۴۵۳.۶۱۴	۶۸/۸
رستم	۸۸	۶۶۴.۰۳۰	۴۱۶.۷۷۸	۱.۲۲۰.۲۴۴	۵۴/۴
زرین‌دشت	۸۵	۹۵۹.۹۷۴	۴۹۹.۲۵۸	۱.۵۶۱.۹۸۶	۶۱/۵
سپیدان	۱۲۲	۱.۲۳۶.۰۸۷	۶۳۲.۴۵۲	۲.۱۳۳.۱۱۸	۵۸/۰
سروستان	۵۳	۲۵۶.۲۲۰	۲۷۳.۷۵۸	۵۸۳.۱۱۱	۴۳/۹
شیراز	۲۱۹	۸.۵۹۵.۹۹۱	۴.۸۹۸.۳۶۹	۱۴.۸۴۴.۸۰۴	۵۷/۹
فراشبند	۷۱	۵۱۶.۶۶۶	۲۰۸.۰۳۸	۸۲۰.۸۷۲	۶۲/۹
فسا	۱۱۱	۱.۶۱۴.۵۱۸	۹۷۴.۷۱۱	۲.۸۸۲.۷۲۴	۵۶/۰
فیروزآباد	۸۸	۴.۰۷۲.۵۷۴	۲.۳۷۹.۰۹۳	۷.۳۳۶.۷۴۴	۵۵/۵
قیروکارزین	۹۶	۲.۹۱۰.۰۱۱	۵.۴۲۲.۵۳۲	۸.۴۴۳.۲۵۷	۳۴/۵
کازرون	۱۴۸	۲.۴۰۲.۸۹۴	۱.۲۸۷.۸۷۲	۴.۱۹۱.۳۴۴	۵۷/۳
کوار	۵۴	۱.۹۲۶.۶۸۶	۴۰۴.۱۵۹۵	۶.۶۸۲.۶۸۰	۲۸/۸
گراش	۷۲	۳۹۹.۶۵۵	۲۴۲.۰۴۹	۷۱۹.۷۳۴	۵۵/۵
لارستان	۱۴۲	۲.۸۰۲.۱۴۴	۵۹۴.۵۹۹	۳.۷۱۱.۵۷۷	۷۵/۵
لامرد	۱۱۰	۱.۳۴۷.۳۶۹	۲۱۸.۹۲۸	۱.۷۰۰.۵۳۳	۷۹/۲
مرودشت	۱۲۱	۱.۸۰۷.۰۸۳	۹۵۱.۷۸۱	۳.۰۰۲.۳۲۴	۶۰/۲
ممسنی	۱۴۱	۱.۷۳۹.۶۷۸	۹۱۲.۹۳۰	۲.۹۳۵.۱۵۵	۵۹/۳
مهر	۸۳	۷۸۰.۲۰۱	۲۲۸.۰۹۱	۱.۱۴۳.۰۵۰	۶۸/۳
نیریز	۹۱	۱.۵۵۰.۹۷۰	۱.۲۷۵.۶۱۵	۲.۹۸۰.۰۷۱	۵۲/۰
سطح استان	۲۴۳	۱۰.۶۹۸.۱۵۷	۱۸.۷۰۳.۹۸۴	۳۲.۳۶۳.۳۹۸	۳۳/۱
کل استان	۳.۰۶۷	۵۹.۹۳۸.۶۸۳	۵۰.۲۷۳.۴۹۱	۱۲۰.۹۰۲.۷۰۱	۴۹/۶

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

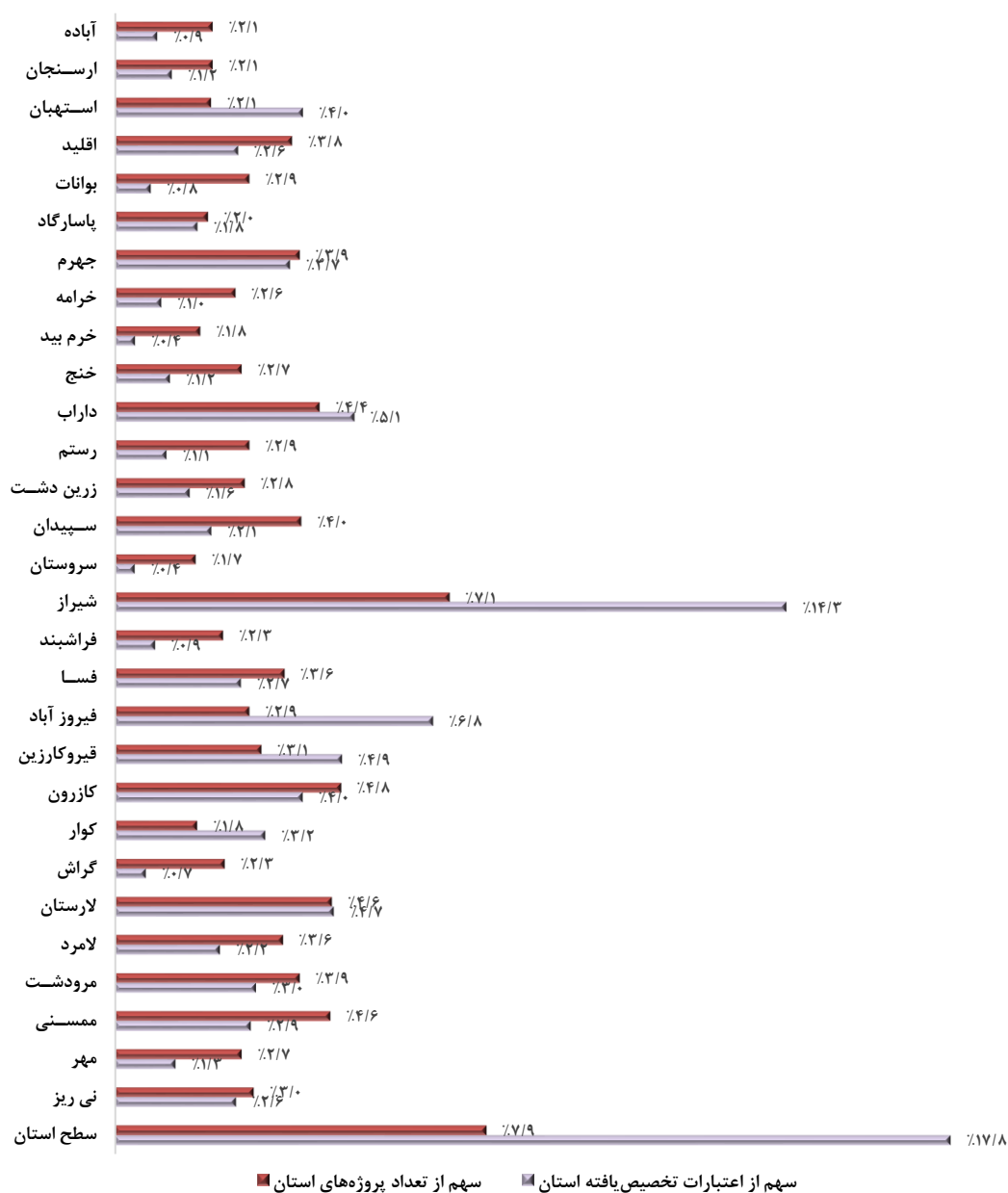
به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان فارس در سطح شهرستان‌ها در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های «سطح استان» با جذب ۱۷/۸ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان فارس از این منظر در رتبه نخست قرار گرفته‌اند. همچنین پروژه‌های یاد شده، ۷/۹ درصد از کل پروژه‌های استان را تشکیل می‌دهند که این موضوع، پروژه‌های «سطح استان» را از منظر سهم از تعداد پروژه‌های استان نیز نسبت به سایر شهرستان‌ها در

رتبه نخست قرار داده است. شهرستان «شیراز» با سهم ۱۴/۳ درصدی از اعتبارات تخصیص یافته و سهم ۷/۱ درصدی از کل پروژه‌ها در رتبه دوم قرار دارد.

شایان ذکر است شهرستان «فیروزآباد» در حالی که صرفاً ۲/۹ از کل پروژه‌های استان را شامل می‌شود، ۶/۸ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده است. از سوی دیگر، شهرستان‌های «ممسنی» و «سپیدان» در حالی که به ترتیب ۴/۶ و ۴ درصد از کل پروژه‌های استان سهم داشته‌اند، سهم آنها از اعتبارات تخصیص یافته به مراتب کمتر بوده و به ترتیب ۲/۹ و ۲/۱ درصد از اعتبارات را به خود اختصاص داده‌اند:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان فارس از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

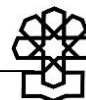
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان فارس نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۸۲۵ پروژه عمرانی استان که نسبت تخصیص اعتبار آنها بیش از ۸۰ درصد بوده، سهم پروژه‌های شهرستان «شیراز»، پروژه‌های «سطح استان» و پروژه‌های شهرستان‌های «رستم» و «لامرد» بیش از سایر شهرستان‌هاست. همچنین وضعیت تخصیص اعتبار ۶۹۰ پروژه استان بین ۶۰ تا ۸۰ درصد است که از این میان، شهرستان‌های «شیراز»، «اقلید»، «سپیدان» و «لارستان» بیشترین سهم را دارند. شایان ذکر است، بازه تخصیص اعتبار «بین ۴۰ تا ۶۰ درصد» که ۱۰۷۳ پروژه استان در این وضعیت قرار دارند بیشترین فراوانی را به‌خود اختصاص داده است. پروژه‌های «سطح استان» و شهرستان‌های «شیراز» و «کازرون»، بیشترین پروژه‌های این گروه را دارا هستند:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان فارس برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد و بیشتر
آباده	۶۴	۴	۴	۲۵	۱۸
ارسنجان	۶۴	۵	۸	۲۳	۱۴
استهبان	۶۳	۱	۹	۲۳	۱۴
اقلید	۱۱۶	۲	۱۷	۲۸	۳۲
بوانات	۸۸	۸	۹	۲۳	۲۹
پاسارگاد	۶۱	۱	۷	۲۵	۱۵
چهرم	۱۲۱	۶	۱۲	۳۹	۳۳
خرامه	۷۹	۱	۱۰	۳۱	۱۹
خرم‌بید	۵۶	۱	۱۳	۲۱	۱۲
خنج	۸۳	۱	۷	۲۶	۳۲
داراب	۱۳۴	۳	۱۸	۴۳	۴۵
رستم	۸۸	۵	۹	۳۶	۲۰
زرین‌دشت	۸۵	۵	۹	۲۳	۲۳
سپیدان	۱۲۲	۷	۱۴	۳۷	۲۸
سروستان	۵۳	۳	۱۰	۲۱	۱۳
سطح استان	۲۴۳	۱۱	۱۸	۱۳۳	۵۲
شیراز	۲۱۹	۸	۳۰	۷۴	۶۳
فراش‌بند	۷۱	۵	۸	۱۷	۲۴
فسا	۱۱۱	۰	۱۸	۴۱	۱۹
فیروزآباد	۸۸	۲	۸	۲۶	۲۳
قیروکارزین	۹۶	۵	۸	۲۹	۳۸
کازرون	۱۴۸	۳	۲۶	۵۷	۲۹
کوار	۵۴	۴	۶	۲۴	۱۰
گراش	۷۲	۳	۶	۳۱	۱۸
لارستان	۱۴۲	۵	۱۴	۴۵	۴۲
لامرد	۱۱۰	۳	۴	۲۲	۴۵
مرودشت	۱۲۱	۹	۲۱	۳۷	۳۲
ممسنی	۱۴۱	۵	۱۶	۵۱	۳۴
مهر	۸۳	۵	۳	۲۳	۲۵
نی‌ریز	۹۱	۵	۱۱	۲۹	۲۴
کل استان	۳۰۶۷	۱۲۶	۳۵۳	۱۰۷۳	۸۲۵

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از پنج سال مربوط به پروژه‌های «سطح استان»، «شیراز» و «ممسنی» است. همچنین شهرستان‌های «شیراز» و «لارستان» به ترتیب با ۱۰ و ۹ پروژه با عمر بیشتر از ۲۰ سال به‌عنوان شهرستان‌های دارای بیشترین پروژه‌های عمرانی با عمر طولانی به‌شمار می‌روند:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان فارس برحسب عمر پروژه

عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸					تعداد پروژه	شهرستان
کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر		
۲۴	۲۲	۱۲	۳	۳	۶۴	آباده
۲۶	۱۶	۱۶	۳	۳	۶۴	ارسنجان
۲۷	۱۸	۱۱	۳	۳	۶۳	استهبان
۳۳	۳۶	۳۳	۱۱	۳	۱۱۶	اقلید
۳۰	۲۹	۲۲	۵	۲	۸۸	بوانات
۲۳	۱۵	۱۸	۱	۴	۶۱	پاسارگاد
۴۶	۳۴	۳۱	۶	۴	۱۲۱	چهرم
۳۸	۲۸	۸	۴	۱	۷۹	خرامه
۲۶	۱۳	۱۱	۲	۴	۵۶	خرم‌بید
۳۷	۲۳	۲۰	۱	۲	۸۳	خنج
۵۱	۳۹	۳۳	۶	۵	۱۳۴	داراب
۳۸	۲۴	۲۳	۳	۰	۸۸	رستم
۳۵	۲۰	۱۹	۸	۳	۸۵	زرین‌دشت
۵۱	۳۲	۲۹	۸	۲	۱۲۲	سپیدان
۲۴	۱۸	۱۱	۰	۰	۵۳	سروستان
۱۶۷	۶۲	۱۰	۲	۲	۲۴۳	سطح استان
۱۰۱	۶۰	۳۹	۹	۱۰	۲۱۹	شیراز
۲۷	۱۷	۲۲	۴	۱	۷۱	فرشبند
۴۶	۳۵	۲۰	۵	۵	۱۱۱	فسا
۳۳	۲۵	۱۹	۵	۶	۸۸	فیروزآباد
۲۷	۳۳	۲۵	۶	۵	۹۶	قیروکارزین
۵۷	۲۸	۴۶	۱۱	۶	۱۴۸	کازرون
۲۶	۱۶	۷	۱	۴	۵۴	کوار
۳۸	۲۵	۶	۰	۳	۷۲	گراش
۴۴	۵۱	۳۲	۶	۹	۱۴۲	لارستان
۴۶	۳۳	۲۳	۶	۲	۱۱۰	لامرد
۵۴	۳۵	۲۲	۵	۵	۱۲۱	مرودشت
۶۵	۳۷	۲۹	۵	۵	۱۴۱	ممسنی
۳۷	۲۹	۱۰	۶	۱	۸۳	مهر
۳۷	۲۴	۱۷	۷	۶	۹۱	نیریز
۱۰۹	۱۴۳	۶۲۴	۸۷۷	۱۰۹	۳۰۶۷	کل استان

مأخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، علی‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوعاتی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یاد شده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در قالب یک تحلیل دوبعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد. در این راستا، با ارزیابی دوبعدی پروژه‌های عمرانی استان فارس، می‌توان این پروژه‌ها را در پنج طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. پنج طبقه یاد شده به ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به شرح زیر است:

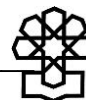
• پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند، زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. از این رو پروژه‌های یاد شده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

• پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. از این رو پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه تصمیم فوری اتخاذ شود.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه همه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است. بدیهی است تمامی تحلیل‌های ارائه شده در خصوص عمر پروژه از منظر بودجه است و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

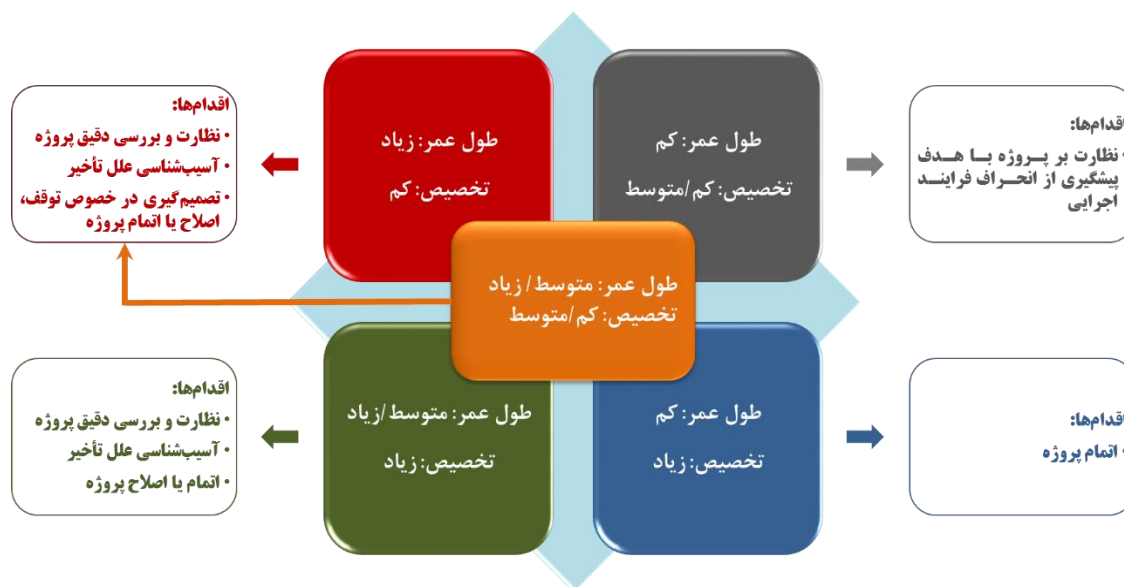

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند، زیرا در یک بازه زمانی اندک، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام در خصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه است.

• پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. از این رو نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی تر و تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدامات مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)
طول عمر این پروژه‌ها به‌گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود در خصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱
بر این اساس، در نمودار زیر نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان فارس و اقدامات مورد نیاز در خصوص هر طبقه به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس و اقدامات مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

۱. اولویت‌بندی و اقدامات پیشنهادی در این دسته‌بندی صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدامات احتمالی مورد نیاز به‌دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی در خصوص سرانجام پروژه‌های یاد شده منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس (تعداد پروژه)

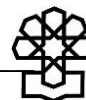
عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر
کمتر از ۲۰ درصد	۶۸	۳۴	۱۸	۲	۴
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	۱۳۷	۱۰۱	۸۰	۱۶	۱۹
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۷۸۰	۱۳۷	۱۰۰	۲۸	۲۸
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۱۹۲	۲۴۵	۱۶۹	۵۱	۳۳
۸۰ درصد و بیشتر	۱۳۷	۳۶۰	۲۵۷	۴۶	۲۵

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود ۴۱ پروژه عمرانی استان فارس، که تعداد قابل توجهی هستند، در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. پروژه‌های یاد شده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر صغاد	۸/۰	۲۶	۲.۱۰۳	۲۶.۳۵۳	آباده
فصل منابع آب	ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی قیر	۱۰/۱	۲۰	۵۶۵.۲۷۴	۵۶۰.۹۷۹۰	قیروکارزین
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر فتح‌آباد	۱۲/۰	۱۹	۴.۹۰۸	۴۰.۸۳۹	قیروکارزین
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر سیدان	۱۷/۱	۲۱	۷.۰۳۶	۴۱.۱۸۶	مرودشت
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستای دره‌باد مرودشت	۱۷/۵	۱۷	۳.۶۲۷	۲۰.۷۳۷	مرودشت
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر داریون	۱۹/۱	۲۱	۸.۸۵۸	۴۶.۳۲۴	شیراز
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر لپویی	۲۱/۳	۱۹	۸.۶۷۴	۴۰.۶۴۱	شیراز
فصل منابع آب	ساختمان سد کوار	۲۲/۳	۳۰	۱.۱۸۹.۴۹۷	۵.۳۲۲.۱۶۷	کوار
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستای دهمورد نیریز	۲۲/۷	۱۸	۵.۱۳۰	۲۲.۶۲۵	نیریز
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر قطب‌آباد	۲۳/۳	۲۶	۱۰.۸۱۰	۴۶.۳۶۴	چهرم
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر میمند	۲۴/۵	۲۴	۶.۱۴۸	۲۵.۰۹۲	فیروزآباد
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر ششده	۲۵/۲	۲۳	۱۲.۱۰۲	۴۸.۰۴۶	فسا
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر کنار تخته	۲۵/۴	۲۶	۹.۳۲۹	۳۶.۶۶۹	کازرون
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر نیریز	۲۶/۶	۲۶	۱۰.۷۵۲	۴۰.۳۹۹	نیریز
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر خشت	۲۷/۴	۲۶	۶.۵۳۸	۲۳.۸۹۹	کازرون
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	اجرای طرح هادی مجموعه حسین‌آباد رفیع‌آباد قلاتخوار ارسنجان	۲۸/۸	۲۰	۲.۹۶۷	۱۰.۳۱۰	ارسنجان

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی مجموعه چرکس (دژکرد) اقلید	۲۸/۹	۱۵	۸۰۰۸۹	۲۷۰۹۷۷	اقلید
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	آسفالت معابر و هدایت فاضلاب روستای قشلاق خرمبید	۲۹/۱	۲۲	۱۰۳۲۱	۴۰۵۳۲	خرمبید
فصل منابع آب	مطالعه و اجرای پروژه تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی	۲۹/۹	۱۵	۹۷۱۰۸۹۸	۳۰۲۴۶۰۳۵۴	سطح استان
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر رونیز	۳۱/۶	۲۴	۷۰۲۲۴	۲۲۰۸۶۸	استهبان
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر بیرم	۳۲/۶	۲۱	۱۳۰۷۵۹	۴۲۰۲۵۲	لارستان
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر زرقان	۳۳/۴	۲۶	۱۲۰۳۶۴	۳۷۰۰۲۱	شیراز
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی مجموعه صحرای باغ لار	۳۳/۹	۱۸	۹۰۱۵۹	۲۷۰۰۴۷	لارستان
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر آباده	۳۳/۹	۲۵	۱۱۰۸۰۴	۳۴۰۷۷۷	آباده
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر مصیری	۳۵/۰	۱۹	۲۱۰۲۶۸	۶۰۰۷۲۱	رستم
فصل حمل و نقل	احداث راه روستایی چنار برگ - گویم	۳۵/۰	۱۵	۱۱۰۵۲۶	۳۲۰۸۸۶	ممسنی
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر قیر	۳۵/۱	۲۶	۱۴۰۵۰۴	۴۱۰۲۷۰	قیروکارزین
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر باب انار	۳۵/۳	۲۲	۹۰۳۵۲	۲۶۰۴۵۷	چهرم
فصل حمل و نقل	بهسازی محور کازرون - سهراهی حاجی آباد غوری	۳۵/۹	۱۸	۲۳۰۶۹۷	۶۵۰۹۲۰	کازرون
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی مجموعه تم شولی (تل سارباتی - چاه سرخ) نی ریز	۳۶/۴	۱۵	۱۳۰۵۲۳	۳۷۰۱۸۵	نی ریز
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر بوانات (سوریان)	۳۶/۹	۲۶	۱۱۰۵۶۱	۳۱۰۳۵۴	بوانات
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	تهیه طرح هادی روستاهای شهرستان فیروزآباد	۳۷/۱	۱۵	۵۰۸۷۲	۱۵۰۸۴۹	فیروزآباد
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر سعادت شهر	۳۷/۳	۳۴	۱۴۰۶۶۹	۳۹۰۲۹۴	پاسارگاد
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستای مزایجان زرین دشت	۳۷/۴	۲۶	۷۰۰۲۷	۱۸۰۷۷۳	زرین دشت
فصل حمل و نقل	احداث راه روستایی جورک - قلعه عالی	۳۷/۶	۱۸	۱۵۰۴۳۷	۴۱۰۰۱۵	سپیدان
فصل آب و فاضلاب	تأمین آب آشامیدنی روستایی مجموعه خرمایک فراشبند	۳۷/۹	۱۸	۵۰۶۵۸	۱۴۰۹۴۶	فراشبند
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر گراش	۳۸/۱	۲۶	۱۷۰۵۲۰	۴۵۰۹۲۸	گراش
فصل منابع آب	آبرسانی به شهر ایزدخواست	۳۹/۰	۱۹	۱۱۰۲۹۶	۲۸۰۹۳۰	آباده
فصل امداد و نجات	تکمیل ساختمان امور امدادی شهر اقلید	۳۹/۵	۱۹	۳۰۱۳۷	۷۰۹۴۹	اقلید
فصل حمل و نقل	احداث راه فرعی گلکویه - دهکویه	۳۹/۷	۱۸	۹۰۰۹۷۵	۲۲۹۰۲۹۳	زرین دشت
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	اجرای طرح هادی روستای کناس اقلید	۳۹/۹	۱۵	۱۰۰۷۶	۲۰۶۹۶	اقلید

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی در خصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس بر مبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس

(میلیون ریال / درصد)

بر مبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	بر آورد اعتبار باقیمانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۴۱	۳.۱۶۷.۴۷۱	۱۵.۵۸۴.۷۳۵	۱۲.۴۱۷.۲۶۴	۲۰
اولویت ۲	۳۲۸	۱۲.۴۵۰.۹۷۵	۱۳.۲۰۵.۳۷۲	۷۵۴.۳۹۸	۹۴
اولویت ۳	۴۹۷	۷.۹۹۱.۹۱۱	۹.۰۴۹.۷۴۹	۱.۰۵۷.۸۳۷	۸۸
اولویت ۴	۵۰۷	۱۸.۸۲۲.۷۳۸	۳۵.۱۲۷.۱۶۷	۱۶.۳۰۴.۴۲۹	۵۴
اولویت ۵	۱.۶۹۴	۱۷.۵۰۵.۵۸۸	۴۷.۹۳۵.۶۷۷	۳۰.۴۳۰.۰۸۹	۳۷

مأخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای ۴۱ پروژه مربوط به اولویت ۱ در مجموع بالغ بر ۱.۵۵۸ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده که علی‌رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۲۰ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (حدوداً ۳۱۷ میلیارد تومان) تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ به ترتیب با درصد تخصیص ۹۴ و ۸۸ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری‌اند که اعتبار باقیمانده آنها مجموعاً ۱۸۱ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع در حدود ۶۹ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را در برمی‌گیرند از منظر تخصیص اعتبار شرایط چندان مطلوبی نداشته و به ترتیب ۵۴ و ۳۷ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس بر حسب اعتبار پروژه

به منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هر یک از پروژه‌های یاد شده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۲ میلیون تومان تا بیش از ۸۱۵ میلیارد تومان متغیر است نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب پنج دسته زیر اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار

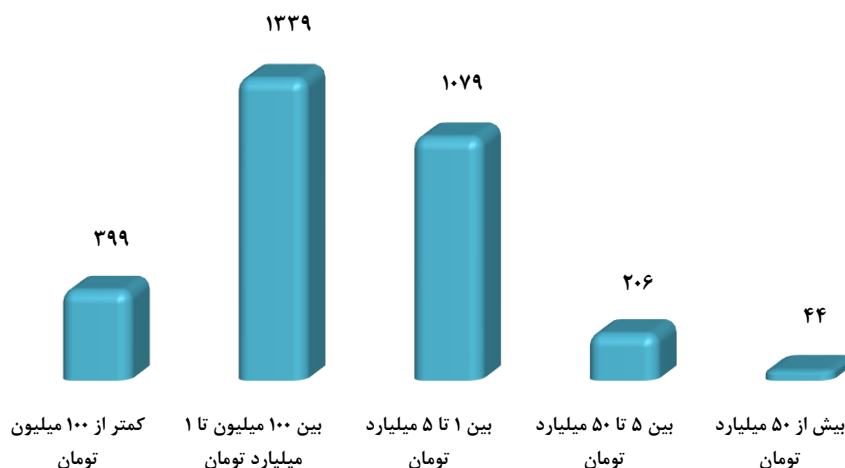
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس بر حسب اندازه پروژه‌ها (اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه) ارائه شده است:

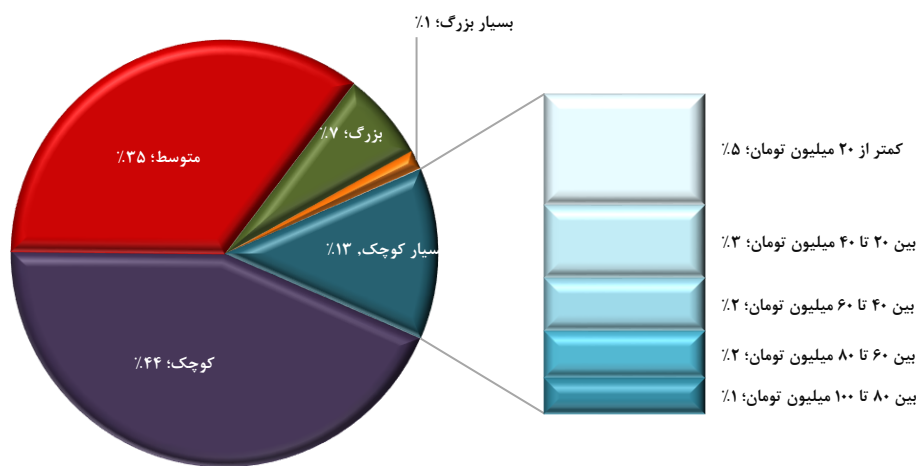
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب اندازه پروژه

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان فارس برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب اندازه پروژه‌ها

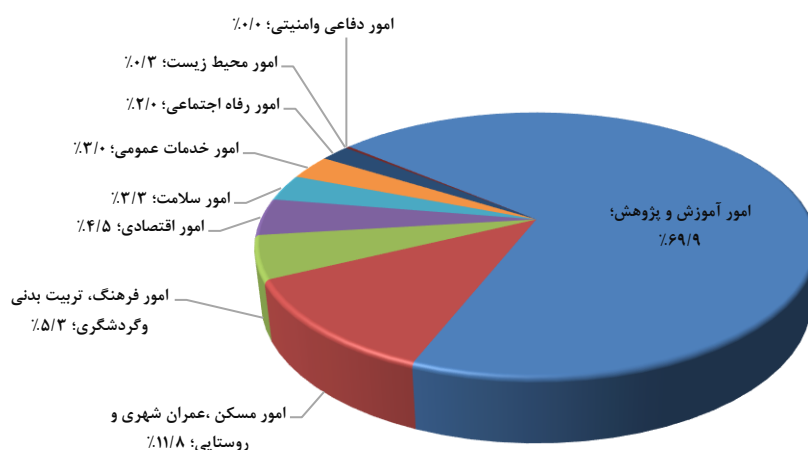
مأخذ: همان.

به این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار) با اختصاص ۴۴ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان فارس از بیشترین فراوانی برخوردارند. همچنین پروژه‌های متوسط (۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار) و بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) به ترتیب با ۱۰۷۹ پروژه (۳۵ درصد سهم) و ۳۹۹ پروژه (۱۳ درصد سهم) در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. شایان ذکر است، اندازه ۲۰۶ پروژه استان فارس (۷ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی شده

برای آنها بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و همچنین ۴۴ پروژه در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک نشان داده شده است:

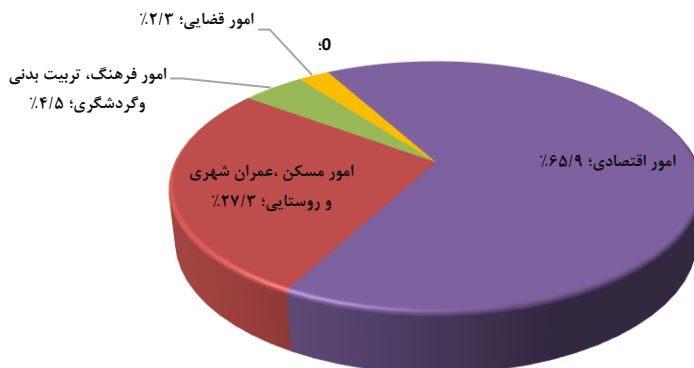
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

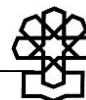
مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان فارس مربوط به «امور آموزش و پژوهش» است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» و «امور اقتصادی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر نیز سهم امور مختلف از ۴۴ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از پروژه‌های بسیار بزرگ به «امور اقتصادی»، اختصاص یافته است و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی»، «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و «امور قضایی» در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان فارس به‌صورت هم‌زمان برحسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص مورد بررسی قرار گرفته است:

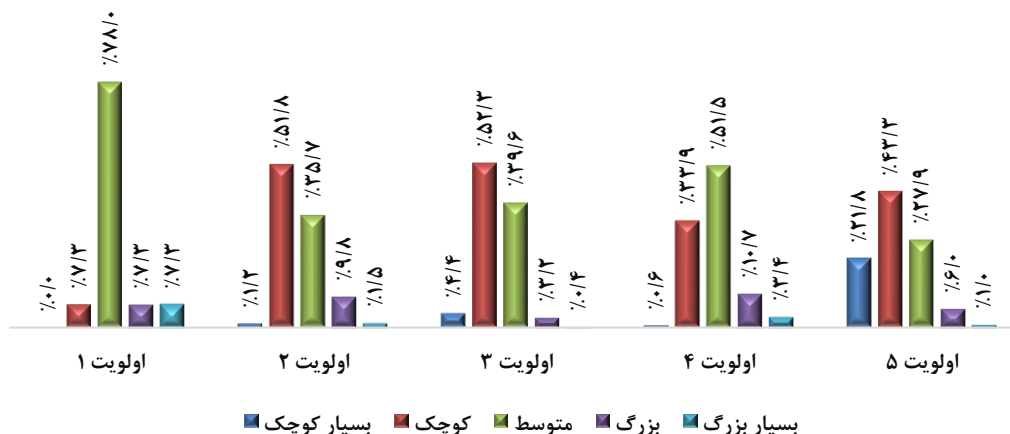
جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب اندازه و اولویت

اندازه پروژه	اولویت پروژه					جمع
	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	
بسیار کوچک	۰	۴	۲۲	۳	۳۷۰	۳۹۹
کوچک	۳	۱۷۰	۲۶۰	۱۷۲	۷۳۴	۱.۳۳۹
متوسط	۳۲	۱۱۷	۱۹۷	۲۶۱	۴۷۲	۱.۰۷۹
بزرگ	۳	۳۲	۱۶	۵۴	۱۰۱	۲۰۶
بسیار بزرگ	۳	۵	۲	۱۷	۱۷	۴۴
جمع	۴۱	۳۲۸	۴۹۷	۵۰۷	۱.۶۹۴	۳.۰۶۷

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان فارس برحسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص نشان داده شده است:

نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس برحسب اندازه و اولویت

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ۳۲ پروژه از ۴۱ پروژه‌ای که به‌دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «متوسط» به‌شمار می‌روند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان است.

پروژه‌های اولویت دوم که ضمن دارا بودن عمر طولانی از درصد تخصیص بالایی نیز برخوردارند و لذا تصمیم درخصوص

اتمام فوری آنها محتمل‌تر است، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند. وضعیت فراوانی پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا) نیز به همین شکل بوده و عمده پروژه‌ها «کوچک» یا «متوسط» هستند.

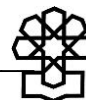
از سوی دیگر، بیش از ۸۵ درصد پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا هستند در زمره پروژه‌های «متوسط» و «کوچک» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است، ۹۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که بیش از ۵۵ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان فارس را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک»، «کوچک» یا «متوسط» قرار گرفته‌اند. از این رو، سهمی کمتر از ۷ درصد از پروژه‌های یاد شده به پروژه‌های «بزرگ» و «خیلی بزرگ» اختصاص یافته است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

در بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس مشخص شد که در سال ۱۳۹۸ تعداد ۳۰۶۷ پروژه عمرانی ذیل ۱۰ امور، ۳۲ فصل، ۷۹ برنامه و ۶۲۵ طرح در استان یاد شده فعال بوده است. قدیمی‌ترین این پروژه‌ها از سال ۱۳۴۱ آغاز شده است. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۱۲۱ هزار میلیارد ریال بوده که در مجموع ۴۹/۶ درصد اعتبارات یاد شده (در حدود ۶۰ هزار میلیارد ریال) به منظور اجرای این پروژه‌ها تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس در سال ۱۳۹۸ معادل ۷/۱ سال بوده است.

در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان فارس، مشخص شد «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۳۷/۷ درصد سهم و «امور اقتصادی» با ۱۷/۳ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود تخصیص داده‌اند. «امور اقتصادی» از منظر اعتبارات تخصیص‌یافته با اختلاف فاحشی نسبت به سایر امور، در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان ۵۵ درصد است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۴/۸ درصدی از اعتبارات تخصیص‌یافته، از این منظر در رتبه دوم قرار گرفته است. در طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان برحسب فصول مختلف، سه فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «آموزش و پرورش عمومی» و «آب و فاضلاب» به ترتیب با ۲۷/۹، ۱۰/۵ و ۹/۷ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، فصل‌های «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» و «آب و فاضلاب» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» قرار دارند و فصل «آموزش و پرورش عمومی» ذیل «امور آموزش و پژوهش» طبقه‌بندی شده است. از سوی دیگر، فصل «منابع آب» با ۳۵/۲ درصد سهم، بیشترین سهم را نسبت به سایر فصول، از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان به خود اختصاص داده است. از این منظر، فصول «آب و فاضلاب» و «حمل و نقل» به ترتیب با ۱۶/۹ و ۱۳/۳ درصد سهم در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند. دو فصل «منابع آب» و «حمل و نقل» در قالب «امور اقتصادی» طبقه‌بندی شده‌اند.

همچنین از منظر برنامه‌های، سه برنامه «سامان‌دهی کالبدی شهری و روستایی (فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)»، «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب - امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» و «گسترش ورزش همگانی (فصل ورزش و تفریحات - امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و سه برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)»، «عرضه آب (فصل منابع آب - امور اقتصادی)» و «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل - امور اقتصادی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است، ۶۸ برنامه عمرانی استان فارس، علی‌رغم دربرگرفتن ۱۳۶۶ پروژه از مجموع ۳۰۶۷ پروژه عمرانی استان (معادل ۴۴/۵ درصد کل پروژه‌ها)، فقط ۱۸/۹ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۵۴ برنامه از ۶۸ برنامه یاد شده، هریک سهمی بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان فارس در سطح شهرستان‌های استان حاکی از آن است که پروژه‌های بین شهرستانی که تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده می‌شوند بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها (۷/۹ درصد) و اعتبارات تخصیص‌یافته استان (۱۷/۸ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند. شهرستان «شیراز» نیز به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۷/۱ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، در حدود ۱۴/۳ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را نیز جذب کرده و از این منظر در رتبه دوم قرار گرفته است. شایان ذکر است، ۶ شهرستان «آباد»، «فراشبند»، «بوانات»، «گراش»، «خرم‌بید» و «سروستان»، با سهمی کمتر از ۱ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته، در میان ۲۹ شهرستان استان، در رتبه‌های پایانی قرار گرفته‌اند.

بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نیز نشان می‌دهد شهرستان‌های «لامرد»، «لارستان» و «اقلید» به ترتیب با ۷۹/۲، ۷۵/۵ و ۷۰/۹ درصد تخصیص اعتبار در جایگاه مناسبی قرار دارند و در سوی مقابل پروژه‌های مربوط به شهرستان «کوار»، پروژه‌های «سطح استان» و پروژه‌های شهرستان‌های «قیروکارزین» و «آباد»، به ترتیب با جذب ۲۸/۸، ۳۳/۱، ۳۴/۵ و ۳۹/۳ درصد از اعتبار مورد نیاز خود، شرایط نامطلوب‌تری دارند.

پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای استان فارس، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به‌صورت هم‌زمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل اتکا علی‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. از این رو ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به‌نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به‌عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان متمرکز بر موضوعاتی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این رو، پروژه‌های عمرانی استان فارس در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر - درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در پنج گروه به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۴۱	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۳۲۸	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۴۹۷	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقیمانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۵۰۷	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۱۶۹۴	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

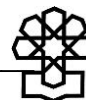
مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان فارس براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۱۳ درصد پروژه‌های عمرانی استان فارس در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. ۴۳/۷ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۳۵/۲ درصد آنها، «متوسط» است و درنهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به ترتیب ۶/۷ و ۱/۴ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است از میان ۴۱ پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر - درصد تخصیص در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، ۳۲ پروژه در زمره پروژه‌های «متوسط» قرار دارند؛ پروژه‌های اولویت دوم و سوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «کوچک» و «متوسط» قرار دارند.

همچنین بیش از ۸۵ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «کوچک» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱۰۰ میلیون تا ۵ میلیارد تومان است. ۹۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که مجموعاً ۵۵ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک»، «کوچک» یا «متوسط»‌اند.

با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است برحسب درصد تخصیص اعتبار در اولویت سوم و پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند از نظر شاخص اندازه، «متوسط»، «کوچک» یا «بسیار کوچک»‌اند و برای آنها اعتباری کمتر از ۵ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است.

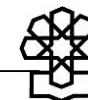

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی
- مصوبات خاص استان‌ها
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول (۹) توازن ملی ابلاغی به استان‌ها
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست جمهوری
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی
- اعتبار متمرکز درآمد - هزینه دستگاه‌های اجرایی
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل شده و آماده بهره‌برداری دولت
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور
- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه

- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یاد شده به بانک‌ها
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسات و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی
- منابع داخلی شهرداری‌ها
- تسهیلات وام خارجی
- تسهیلات وام داخلی
- خودیاری

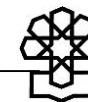

جدول خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان فارس بر حسب برنامه

(میلیون ریال / درصد)

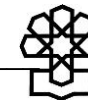
کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۸.۱۴۶.۰۶۶	۳.۲۶۹.۸۱۵	۱.۸۱۸.۰۱۷	۹.۹۶۴.۰۸۴	۷.۸۲۹.۵۲۹	۱۹.۲۴۵.۴۱۱	۵۱/۸
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۸.۰۰۰.۰۰۶	۱.۶۵۷.۰۹۷	۹۲۱.۳۴۶	۸.۹۲۱.۳۵۲	۷.۱۶۴.۶۲۳	۱۶.۸۲۱.۷۲۶	۵۳/۰
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۵.۸۳۵.۹۳۴	۳.۶۷۳.۵۵۰	۲.۰۴۲.۴۹۴	۷.۸۷۸.۴۲۷	۸.۸۷۱.۲۳۶	۱۸.۳۸۰.۷۲۰	۴۲/۹
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۴.۲۵۸.۷۸۴	۲.۰۱۲.۶۶۱	۱.۱۱۹.۰۴۰	۵.۳۷۷.۸۲۳	۳.۱۳۸.۶۹۷	۹.۴۱۰.۱۴۲	۵۷/۱
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۴.۱۷۱.۱۳۹	۱.۰۶۷.۹۱۹	۵۹۳.۷۶۳	۴.۷۶۴.۹۰۲	۱۲.۶۵۲.۹۵۸	۱۷.۸۹۲.۰۱۶	۲۶/۶
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۲.۰۵۵.۸۰۴	۲.۰۳۸.۳۱۶	۱.۱۳۳.۳۰۴	۳.۱۸۹.۱۰۷	۶۰۷.۵۰۰	۴.۷۰۱.۶۲۰	۶۷/۸
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۱.۶۸۰.۴۲۴	۶۵۵.۷۴۵	۳۶۴.۵۹۴	۲.۰۴۵.۰۱۸	۲.۷۹۳.۲۷۶	۵.۱۲۹.۴۴۵	۳۹/۹
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه سامان‌دهی کالبدی شهری و روستایی	۱.۴۰۱.۳۵۱	۸۰۵.۸۶۳	۴۴۸.۰۶۰	۱.۸۴۹.۴۱۰	۱.۰۵۳.۴۷۷	۳.۲۶۰.۶۹۰	۵۶/۷
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۱.۳۰۷.۵۷۳	۹۰۵.۲۷۷	۵۰۳.۳۳۴	۱.۸۱۰.۹۰۷	.	۲.۲۱۲.۸۵۰	۸۱/۸
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۱.۴۴۳.۲۳۶	۳۱۴.۴۱۵	۱۷۴.۸۱۵	۱.۶۱۸.۰۵۰	۱۵۸.۶۹۲	۱.۹۱۶.۳۴۳	۸۴/۴
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱.۰۲۳.۱۰۳	۳۲۷.۶۹۰	۱۸۲.۱۹۶	۱.۲۰۵.۲۹۸	۴۲۴.۵۲۳	۱.۷۷۵.۳۱۶	۶۷/۹
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه سامان‌دهی عشایر	۵۷۲.۲۴۴	۳۱۱.۹۳۴	۱۷۳.۴۳۵	۷۴۵.۶۷۹	۲۴.۵۰۰	۹۰۸.۶۷۸	۸۲/۱
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۴۹۴.۹۰۸	۳۵۷.۱۳۳	۱۹۸.۵۶۶	۶۹۳.۴۷۴	۶۸۹.۰۵۰	۱.۵۴۱.۰۹۱	۴۵/۰
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی	۴۴۰.۹۵۸	۳۶۸.۱۱۷	۲۰۴.۶۷۳	۶۴۵.۶۳۱	۳۱۴.۵۰۱	۱.۱۲۳.۵۷۶	۵۷/۵
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۴۰۵.۴۸۸	۴۱۰.۱۷۴	۲۲۸.۰۵۷	۶۳۳.۵۴۵	۲۳۲.۱۱۴	۱.۰۴۷.۷۷۶	۶۰/۵
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۴۰۰.۹۸۴	۱۷۹.۰۶۷	۹۹.۵۶۱	۵۰۰.۵۴۵	۱۲۶.۲۴۴	۷۰۶.۲۹۵	۷۰/۹
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۲۳۱.۷۳۸	۴۷۸.۳۲۳	۲۶۵.۹۴۸	۴۹۷.۶۸۶	۱۵۱.۷۰۰	۸۶۱.۷۶۱	۵۷/۸
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۳۵۵.۵۲۴	۲۲۵.۴۶۷	۱۲۵.۳۶۰	۴۸۰.۸۸۳	۱۳۸.۵۲۵	۷۱۹.۵۱۶	۶۶/۸

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال *۱۳۹۸	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۷۰۱۰۳۳۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	۴۵۲.۴۸۷	۴۳.۵۰۰	۲۴.۱۸۶	۴۷۶.۶۷۳	۶۱۸.۵۷۸	۱.۱۱۴.۵۶۵	۴۲/۸
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۲۱۳.۳۴۴	۲۸۲.۳۲۵	۱۵۶.۹۷۳	۳۷۰.۳۱۶	۱۰۹.۳۵۰	۶۰۵.۰۱۹	۶۱/۲
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	.	۶۶۵.۳۰۳	۳۶۹.۹۰۸	۳۶۹.۹۰۸	.	۶۶۵.۳۰۳	۵۵/۶
۱۷۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه های عمومی	۱۷۶.۸۶۳	۲۸۱.۲۰۰	۱۵۶.۳۴۷	۳۳۳.۲۱۱	۳۷۴.۲۶۹	۸۳۲.۳۳۳	۴۰/۰
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه ها و حوزه های مقاومت	۲۸۷.۳۳۳	۵۹.۴۳۹	۳۳۰.۴۸	۳۲۰.۳۷۱	.	۳۴۶.۷۶۲	۹۲/۴
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش آموزان	۱۹۱.۵۰۰	۲۰۶.۴۴۱	۱۱۴.۷۸۱	۳۰۶.۲۸۲	۱۷۲.۳۰۰	۵۷۰.۲۴۱	۵۳/۷
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۱۳۷.۰۹۳	۲۹۸.۱۹۵	۱۶۵.۷۹۶	۳۰۲.۸۹۰	.	۴۳۵.۲۸۸	۶۹/۶
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۲۱۵.۹۹۵	۱۲۸.۴۲۰	۷۱.۴۰۲	۲۸۷.۳۹۷	.	۳۴۴.۴۱۵	۸۳/۴
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب دیدگان حوادث و سوانح	۱۷۰.۰۲۷	۱۸۶.۰۳۰	۱۰۳.۴۳۳	۲۷۳.۴۶۰	۵۸.۶۱۶	۴۱۴.۶۷۳	۶۵/۹
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۱۵۸.۰۵۲	۲۰۳.۵۲۵	۱۱۳.۱۶۰	۲۷۱.۲۱۲	۱۰۴.۷۸۲	۴۶۶.۳۵۹	۵۸/۲
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی و ورزشی به ایثارگران	۲۱۴.۸۱۵	۵۸.۷۹۰	۳۲.۶۸۷	۲۴۷.۵۰۳	.	۲۷۳.۶۰۵	۹۰/۵
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه های	۲۰۷.۶۷۶	۵۶.۴۷۱	۳۱.۳۹۸	۲۳۹.۰۷۴	۶۱.۴۴۲	۳۲۵.۵۸۹	۷۳/۴
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع رسانی و تبلیغات دینی رسانه ای	۸۴.۷۸۵	۲۷۷.۱۶۰	۱۵۴.۱۰۱	۲۳۸.۸۸۶	.	۳۶۱.۹۴۵	۶۶/۰
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۱۵۶.۷۸۹	۱۳۴.۱۶۴	۷۴.۵۹۵	۲۳۱.۳۸۴	.	۲۹۰.۹۵۳	۷۹/۵
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۱۸۲.۵۰۹	۵۲.۳۶۲	۲۹.۱۱۳	۲۱۱.۶۲۳	۱۲۸.۱۵۴	۳۶۳.۰۲۵	۵۸/۳
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۹۱.۴۸۳	۱۸۴.۵۸۵	۱۰۲.۶۲۹	۱۹۴.۱۱۲	۷۸.۱۵۰	۳۵۴.۲۱۸	۵۴/۸
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه سامان دهی امور جوانان	۹۸.۹۳۹	۱۳۶.۰۵۲	۷۵.۶۴۵	۱۷۴.۵۸۴	.	۲۳۴.۹۹۱	۷۴/۳
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه های علمیه و مدارس علوم دینی	۱۳۳.۷۲۵	۱۷.۴۵۰	۹.۷۰۲	۱۴۳.۴۲۷	.	۱۵۱.۱۷۵	۹۴/۹
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی	۴۸.۱۳۴	۱۶۶.۹۴۶	۹۲.۸۲۲	۱۴۰.۹۵۶	۴۴.۰۷۲	۲۵۹.۱۵۲	۵۴/۴

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۹۷.۲۸۱	۷۷.۲۰۰	۴۲.۹۲۳	۱۴۰.۲۰۴	۱۹۸.۲۳۰	۳۷۲.۷۱۱	۳۷/۶
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۱۲۶.۸۲۰	۲۳.۵۰۰	۱۳۰.۶۶	۱۳۹.۸۸۶	۱۶.۰۰۰	۱۶۶.۳۲۰	۸۴/۱
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فن‌وحرفه‌ای و مهارتی	۸۱.۵۴۵	۹۲.۱۹۱	۵۱.۲۵۸	۱۳۲.۸۰۳	۱.۱۰۱	۱۷۴.۸۳۷	۷۶/۰
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آبخیزداری و حفاظت خاک	۶۸.۶۱۲	۱۰۹.۴۱۵	۶۰.۸۳۵	۱۲۹.۴۴۶	۹۰.۵۰۰	۲۶۸.۵۲۷	۴۸/۲
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۹۴.۵۹۷	۴۸.۰۷۷	۲۶.۷۳۱	۱۲۱.۳۲۸	۳۱.۸۹۱	۱۷۴.۵۶۵	۶۹/۵
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۱۹۸.۵۵۳	۱۱۰.۳۹۵	۱۱۰.۳۹۵	۷۸.۸۴۲	۲۷۷.۳۹۵	۳۹/۸
۱۴۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه حفاظت و بهره‌برداری پایدار از زیست‌بوم‌های آبی	۵۸.۴۳۹	۸۶.۲۶۸	۴۷.۹۶۵	۱۰۶.۴۰۴	۲۰۵.۳۵۰	۳۵۰.۰۵۷	۳۰/۴
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۸۲.۷۵۰	۳۱.۸۹۰	۱۷.۷۳۱	۱۰۰.۴۸۱	۱۴۰.۵۱۸	۲۵۵.۱۵۸	۳۹/۴
۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات درمانی	۰	۱۸۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۸۰	۱۰۰.۰۸۰	۰	۱۸۰.۰۰۰	۵۵/۶
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فن‌وحرفه‌ای	۶۳.۹۸۵	۶۰.۰۵۵	۳۳.۳۹۱	۹۷.۳۷۶	۴.۰۰۰	۱۲۸.۰۴۰	۷۶/۱
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۳۷.۹۳۰	۹۶.۸۷۸	۵۳.۸۶۴	۹۱.۷۹۴	۶۷.۴۵۷	۲۰۲.۲۶۵	۴۵/۴
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۱.۷۳۸	۱۱۰.۹۰۱	۶۱.۶۶۱	۷۳.۳۹۹	۰	۱۲۲.۶۳۹	۵۹/۸
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۳۷.۹۰۱	۵۴.۱۷۴	۳۰.۱۲۱	۶۸.۰۲۲	۰	۹۲.۰۷۵	۷۳/۹
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۵۶.۶۰۸	۱۴.۷۵۰	۸.۲۰۱	۶۴.۸۰۹	۰	۷۱.۳۵۸	۹۰/۸
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۵۴.۲۵۰	۱۷.۴۷۲	۹.۷۱۴	۶۳.۹۶۵	۰	۷۱.۷۲۲	۸۹/۲
۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۲۷.۱۹۸	۶۱.۹۴۰	۳۴.۴۳۹	۶۱.۶۳۷	۱۱.۴۰۰	۱۰۰.۵۳۸	۶۱/۳
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۳۱.۰۴۰	۵۲.۴۴۵	۲۹.۱۵۹	۶۰.۱۹۹	۰	۸۳.۴۸۵	۷۲/۱
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۲۳.۹۸۷	۲۸.۹۰۵	۱۶.۰۷۱	۴۰.۰۵۸	۲۲.۹۳۰	۷۵.۸۲۲	۵۲/۸
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۲۰.۳۱۳	۲۵.۱۶۰	۱۳.۹۸۹	۳۴.۳۰۲	۰	۴۵.۴۷۳	۷۵/۴

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری های واگیر و قرنطینه های دام، طیور و آبزیان	۷.۷۹۹	۳۸.۸۸۲	۲۱.۶۱۸	۲۹.۴۱۷	۲.۵۰۰	۴۹.۱۸۱	۵۹/۸
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور	۲۰.۱۶۸	۹.۵۶۸	۵.۳۲۰	۲۵.۴۸۸	۳۹.۹۵۰	۶۹.۶۸۶	۳۶/۶
۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارائه خدمات نقشه برداری و اطلاعات مکانی	۱۸.۱۹۶	۱۲.۱۰۰	۶.۷۲۸	۲۴.۹۲۴	۰	۳۰.۲۹۶	۸۲/۳
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۳۰۰	۳۲.۶۲۱	۱۸.۱۳۷	۱۸.۴۳۷	۱.۱۳۸.۶۳۶	۱.۱۷۱.۵۵۶	۱/۶
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش های کاربردی	۱۴.۶۵۲	۵.۲۵۰	۲.۹۱۹	۱۷.۵۷۱	۰	۱۹.۹۰۲	۸۸/۳
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست بوم های خشکی	۰	۲۹.۸۹۱	۱۶.۶۱۹	۱۶.۶۱۹	۰	۲۹.۸۹۱	۵۵/۶
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی	۱۰۰۷۳	۱۱.۳۵۰	۶.۳۱۱	۱۶.۳۸۳	۱.۳۰۰	۲۲.۷۲۳	۷۲/۱
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فرآورده های خونی	۸.۴۷۳	۱۱.۰۴۰	۶.۱۳۸	۱۴.۶۱۲	۰	۱۹.۵۱۳	۷۴/۹
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۱۲.۱۴۶	۴.۳۵۲	۲.۴۲۰	۱۴.۵۶۶	۴۷.۰۰۰	۶۳.۴۹۸	۲۲/۹
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت های فرهنگی - دینی مساجد	۳.۶۰۲	۱۴.۴۱۰	۸.۰۱۲	۱۱.۶۱۴	۰	۱۸.۰۱۲	۶۴/۵
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان شناسی و تاریخی	۷.۹۱۹	۳.۹۵۰	۲.۱۹۶	۱۰.۱۱۵	۰	۱۱.۸۶۹	۸۵/۲
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	۵.۹۷۳	۶.۶۵۰	۳.۶۹۷	۹.۶۷۰	۱۶.۴۲۷	۲۹.۰۵۰	۳۳/۳
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات	۵.۶۵۵	۳.۸۸۰	۲.۱۵۷	۷.۸۱۲	۰	۹.۵۳۵	۸۱/۹
۱۳۰۶۰۳۳۰۰۰	برنامه تثبیت شن های روان و مقابله با بیابان زایی	۵.۷۷۸	۳۰.۲۶	۱.۶۸۲	۷.۴۶۰	۲۳.۴۰۰	۳۲.۲۰۴	۲۳/۲
۱۳۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف منابع معدنی	۴.۳۲۲	۲.۸۷۰	۱.۵۹۶	۵.۹۱۸	۱.۷۰۰	۸.۸۹۲	۶۶/۶
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۰	۸.۱۰۰	۴.۵۰۴	۴.۵۰۴	۰	۸.۱۰۰	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و سامان دهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۰	۴.۶۱۰	۲.۵۶۳	۲.۵۶۳	۱۳.۵۰۰	۱۸.۱۱۰	۱۴/۲
۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۲۰.۲۳	۶۵۰	۳۶۱	۲.۳۸۴	۰	۲.۶۷۳	۸۹/۲

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان	۰	۳۰۵۰۰	۱۰۹۴۶	۱۰۹۴۶	۰	۳۰۵۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۰۱۲۵	۱۰۲۵۰	۶۹۵	۱۰۸۲۰	۰	۲۰۳۷۵	۷۶/۶
۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۰۴۰۰	۱۲۰	۶۷	۱۰۴۶۷	۰	۱۰۵۲۰	۹۶/۵
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۴۵	۲۰۰۰	۱۰۱۱۲	۱۰۱۵۷	۰	۲۰۰۴۵	۵۶/۶
۱۱۰۲۰۱۱۰۰۰	برنامه راهبری امور امنیتی و انتظامی	۰	۱۰۰۰۰	۵۵۶	۵۵۶	۰	۱۰۰۰۰	۵۵/۶
کل		۴۶.۵۵۱.۴۴۵	۲۴.۰۷۷.۷۶۵	۱۳.۳۸۷.۲۳۷	۵۹.۹۳۸.۶۸۳	۵۰.۲۷۳.۴۹۱	۱۲۰.۹۰۲.۷۰۱	۴۹/۶

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور منتشره توسط دیوان محاسبات کشور، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یاد شده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مأخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
۳. فصیحی، حمید. «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای سامان‌دهی»، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، ۱۴۰۰.